

Landes-Regierungs-Blatt

für das

Krakauer Verwaltungsgebiet

Jahrgang 1855.

Zweite Abtheilung.

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. März 1855.

Dziennik Rządu Krajowego

dla

Zarządu obrębu Krakowskiego.

Rok 1855.

Oddział drugi.

Zeszyt VII.

Wydany i rozesłany dnia 15 Marca 1855.

10.

Kundmachung der Landes-Regierung vom 15. März 1855,

in Betreff der Ausdehnung mehrerer aus Lebenssicherheits- und Gesundheitsrücksichten für Galizien erlassener, polizeilicher Vorschriften auf das Großherzogthum Krakau.

Da die, im Großherzogthume Krakau in Betreff der Sicherheit des Lebens und der Gesundheit bestehenden Vorschriften mangelhaft befunden wurden, so werden in Gemäßheit des Erlasses des hohen Ministeriums des Innern vom 5. November 1854 Z. 5644 M. J. nachfolgende, in der Provinz Galizien in dieser Hinsicht bestehende Verordnungen auch auf das Großherzogthum Krakau ausgedehnt, und zwar:

§. 1.

Die mit dem hohen Hofkanzlei-Dekret vom 29. Juli 1784 herabgelangte, mit Gubernial-Zirkular-Verordnung vom 19. August 1784 Z. 18920 kundgemachte Allerhöchste Entschliessung (Pillerische Patenten-Sammlung vom Jahre 1784, Nr. 62, Seite 188) über die beim Schotter- und Lehmgraben zu beobachtenden Vorsichten.

Nachdem sich häufige Unglücke in den Schotter- und Lehmgruben zum Ziegelmachen dadurch ergeben haben, daß man in den einen wie in den andern, um eher auf den Schotter oder Lehm zu kommen, und die mehreren Arbeitskosten zu ersparen, nur die obere Erde untergehölscht hat, ohne zu erwägen, daß der Theil ober der ausgehölschten Erde endlich einstürzen muß, so wird, um diesem schädlichen Übel, welches bloß aus der Habsucht derjenigen, so derlei Gruben benutzen, entspringt, für die Zukunft abzuhelfen, hiermit gesammten Inhabern oder Pächtern derlei Gruben nachdrucksamst anbefohlen, daß bei Grabung derselben unter sonst zu befahren habender schärfesten Strafe, die Erde immer von oben herunter weggeräumt, und solchergestalten abdachungsweise bis an den Schotter oder Lehm gegraben werden soll.

Die Richter und Gemeinden werden auf die Beobachtung dieser hohen Anordnung zu wachen, und im Übertretungsfalle die Anzeige davon sogleich zu machen haben.

§. 2.

I. Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 30. Juli 1818 Z. 13318, kundgemacht mit dem Zirkulare des galizischen Landes-Guberniums vom 25. August 1818 Z. 44458, in Betreff des Verkaufes und Genußes der Schwämme.

Um das Publikum und besonders die ärmeren Volksklassen, für welche die Schwämme in vielen Gegenden ein sehr gesuchtes und wolhfeiles Nahrungsmittel ausmachen, vor Schaden durch den unvorsichtigen Genuß solcher Gewächse zu verwahren, hat man nach Einvernehmung der medizinischen Fakultät allgemein anzuordnen befunden:

a) daß der Genuß und sonach der Verkauf aller Arten von Täublingen, da die Kennzeichen der genußbaren von den schädlichen dieser Gattung sehr unverläßig und schwer zu merken sind, sogleich durchaus und allgemein zu verbieten sei;

10.

Obwieszczenie C. K. Rządu krajowego z d. 15 Marca 1855,

względem rozciągnienia niektórych w przedmiocie bezpieczeństwa życia i zdrowia dla Galicyi wydanych policyjnych przepisów także na Wielkie Księstwo Krakowskie.

Ponieważ przepisy względem bezpieczeństwa życia i zdrowia w Wielkiém Księstwie Krakowskiém istniejące, za niedostateczne uznane zostały, przeto w moc rozporządzenia Wysokiego Ministeryum z dnia 5 Listopada 1854 L. 5644 M. I. następujące w Galicyi w tym względzie istniejące przepisy także na Wielkie Księstwo Krakowskie rozciągają się, jako to:

§. 1.

Dekretem Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 29 Lipca 1784 i Gubernialném okólném rozporządzeniem z dnia 19 Sierpnia 1784 L. 18920 ogłoszone Najwyższe Postanowienie (Zbiór Patentów Pillera z roku 1784 Nr. 62 str. 188), względem ostrożności przy kopaniu szutru i gliny zachować się mających.

Ponieważ się wiele nieszczęść w dołach przy kopaniu szutru i gliny do wyrobu cegieł dla tego wydarzyło, że w jednym i w drugim, aby się prędzéj do szutru lub gliny dostać, koszta roboty oszczędzić, tylko wierzchnia część ziemi podkopaną została, niezważając, że ta część nad podkopaną ziemią, w końcu zapaść się musi; więc aby temu szkodliwemu, tylko z chciwości z tychże dołów użytkujących pochodzącemu złemu zaradzić, wszystkim właścicielom albo dzierżawcom takich dołów najostrzéj się nakazuje, aby przy kopaniu tychże pod najsurowszą karą ziemię z góry na dół w kierunku położystym aż do szutru albo gliny brali.

Wójtowie i Gminy nad zachowaniem tegoż wysokiego rozporządzenia czuwać, a w razie uchybienia zaraz donosić winni.

§. 2.

I. Dekret Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z dnia 30 Lipca 1818, L. 13318, ogłoszony okólnikiem Gubernium Galicyjskiego z dnia 25 Sierpnia 1818, L. 44458 względem przedaży grzybów i pożywania tychże.

Aby publiczność a najwięcéj uboższe klassy ludności, dla których w wielu okolicach grzyby są bardzo pożądaném i taniém pożywieniem, od uszkodzenia przez nieostrożne pożywanie tychże roślin zachować, po zasięgnieniu zdania wydziału lékarskiego nakazuje się:

a) aby pożywanie i przedaż wszystkich gatunków tak zwanych gołąbków ze względu, że oznaki prawdziwych od szkodliwych tegoż rodzaju grzybów bardzo są niepewne, i trudne do poznania, bezzwłocznie powszechnie zakazane było.

b) daß überhaupt alle Gattungen von Schwämmen, die auch nur etwas verdächtig sind, oder deren Unschädlichkeit nicht ganz zuverlässig bekannt ist, nicht zum Genusse, folglich auch nirgends zum Verkaufe zuzulassen seien.

Es ist daher genau darauf zu sehen, daß besonders auf Marktplätzen, dann bei Kräuter-, Gemüse- und Grünzeughändlern u. s. w. überall strenge darüber gewacht werde, daß dem Publikum keine Schwämme feilgeboten werden, deren Unschädlichkeit nicht bestimmt und allgemein bekannt ist.

II. Gubernial-Verordnung vom 19. Juni 1837 Z. 39291 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1837, Nr. 112, Seite 282).

Die Dominien und Ortsobrigkeiten haben die Insassen aufmerksam zu machen, damit nur solche Schwämme von ihnen zum Genusse verkauft, oder aufgesucht und verwendet werden, welche als ganz verläßlich, hierzu tauglich bekannt sind, dagegen jede andere Art derselben, welche in Gestalt, Farbe und Geruch nur in etwas von den bekannten genußbaren abweicht, und worunter besonders die sogenannten Täublinge gehören, deren Verkauf und Genuß schon unter dem 25. August 1818 Z. 44458 wegen ihrer Gefährlichkeit für die Gesundheit verboten wurde, zum Genusse vermieden werden, zu welchem Zwecke es auch räthlich ist, damit zum Aufsuchen der Schwämme keine hierin Unerfahrenen und Kinder benützt werden, die Schwämme Stück von Stück vor dem Gebrauche untersucht, und dort, wo Märkte bestehen, die Ortsobrigkeit durch die Sanitäts- und Marktaufsichtsbeamten hierauf genau wachen lasse.

III. Gubernial-Zirkulare vom 18. Oktober 1853 Z. 45718.

Zu Tołczów, Lemberger Kreises hat sich der beklagenswerthe Fall ergeben, daß fünf Mitglieder einer dortigen Familie bald nach dem Genusse von Schwämmen heftig erkrankten, und drei derselben innerhalb des Zeitraumes von 24 Stunden unter den Erscheinungen einer durch narkotisch-scharfe Stoffe bewirkten Vergiftung gestorben sind.

Die veranlaßte Untersuchung der in dem betreffenden Falle als Nahrung gebrauchten Schwämme hat den Aufschluß gegeben, daß dieselben der Familie der Täublinge angehören, und jene Spezies darstellen, welche Linee, Agaricus integer Corda „Rusulla alutacea und zwar varietas minor pileo flavo“ und Persoon deswegen Agaricus paradoxus benennt, weil eben diese Spezies in ihrem äußeren habitus, und namentlich in ihrer Farbe höchst unbeständig ist.

Der bezeichnete Täubling wird zwar den genußbaren beigezählt, doch hat er erfahrungsgemäß die auch andern Täublingen zukommende Eigenschaft, daß er unter unbekannten Einflüssen der Jahreszeit, Witterung und seines Standortes auch eine entschieden schädliche und selbst giftige Wirkung auf den Organismus annehmen kann, während hierauf auch die Aufbewahrungsart und die Art der Vorbereitung desselben zum Genusse einen wesentlichen Einfluß zu haben scheint.

Diese Eigenschaft des bezeichneten und mehrerer anderer Täublinge, und der Umstand, daß die verläßliche Unterscheidung der einzelnen Spezies dieser Familie überhaupt

b) aby wszystkie rodzaje grzybów chociaż tylko trochę podejrzanych, i których nieszkodliwość z pewnością nie jest wiadomą, do pożywienia, a tém samém i do sprzedaży nigdzie dopuszczane nie były.

Dokładnie zatém na to uważać potrzeba, aby szczególnie na miejscach targowych i nad przekupniami zioła, jarzynę, zieleninę i t. d. sprzedającemi dokładnie czuwano, żeby publiczności nieprzedawano grzybów, których nieszkodliwość powszechnie nie jest wiadomą.

II. Rozporządzenie Gubernialne z 19 Lipca 1837 L. 39291 (Zbiór ustaw prow. Galicyjskich, rok 1837, L. 112, str. 282).

Dominia i urzędy miejscowe, uwagę mieszkańców na to zwrócić mają, aby tylko takie grzyby do pożywienia przedawano i zbierano, które z pewnością jako do tego zdatne są uznane, zaś wszystkie innego rodzaju grzyby, których kształt, barwa i woń chociaż tylko trochę od znanych zdrowych się różni, a do których szczególniéj tak zwane gołąbki należą, których przedaż i pożywanie ze względu ich szkodliwości dla zdrowia już pod dniem 25 Sierpnia 1818 L. 44458 zakazane zostało, do pożywienia używane nie były, w którym celu także się radzi, by do zbierania grzybów nieużywano niedoświadczonych, albo dzieci, by każdy grzyb pojedynczo przed użyciem opatrzony, i tam, gdzie targi istnieją, urzędom miejscowym przez urzędników zdrowia oraz targowych nad tém czuwać nakazano.

III. Okólnik Gubernialny z 18 Października 1853 L. 45718.

W Tołczowie obwodzie Lwowskim wydarzył się bolesny wypadek, że pięciu członków tamecznéj rodziny wkrótce po użyciu grzybów niebezpiecznie zachorowało, z których trzech w przeciągu 24 godzin umarło, przy oznakach otrucia przez mocną narkotyczną materyę sprawionego.

Zdziałane rozpoznanie tychże w tym wypadku, na pożywienie użytych grzybów okazało, że takowe są tak zwane gołąbki i do tego rodzaju należą, które *Linee*, *Agaricus integer Corda* „*Russulla alutacea* a to *varietas minor pileo flavo*“ i *Persoon* dla tego *Agaricus paradoxus* nazywa, ponieważ właśnie ten rodzaj w jego zewnętrznym kształcie, a mianowicie w jego barwie najbardziéj jest zmienny.

Tenże grzyb tak zwany gołąbek liczy się wprawdzie do grzybów ku pożywieniu służących, jednakże według doświadczenia ma on także tę innym tymże gołąbkom (grzybom) należną własność, że przy nieznajomych wpływach pory roku, powietrza i miejsca jego wzrostu, niezaprzecznie szkodliwy a nawet trujący wpływ na organizm wywierać może, przyczém także sposób chowania i przyrządzenia tegoż do pożywienia, nie mały wpływ wywierać się zdaje.

Ta własność tegoż grzyba i wielu innych tego rodzaju, oraz okoliczność, że dokładne rozpoznanie szczegółowych rodzajów bardzo jest trudném, powodowało

äußerst schwierig ist, hat die öffentliche Sanitäts-Polizei überall zur Warnung vor dem Genusse und zum allgemeinen Verbote des Verkaufes aller Arten der Täublinge veranlaßt, und es hat namentlich dieses k. k. Landes-Gubernium mit den Erlässen vom 25. August 1818 Z. 44458, vom 19. Juni 1837 Z. 39291 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1837, Nr. 112, Seite 282) den aus dem Genusse der Täublinge zu besorgenden Gesundheitsnachtheilen durch angemessene Warnungen und das ausdrückliche Verbot des öffentlichen Verkaufes dieser Schwämme zu begegnen getrachtet.

Da es jedoch den Anschein hat, daß diese wohlgemeinte Warnung durch die Länge der Zeit verschollen ist, und selbst das allgemeine Verbot des öffentlichen Verkaufes der Täublinge, polnisch „gołąbki", ruthenisch „hołubinki" nicht immer und überall genau beobachtet wird, so findet man sich veranlaßt, unter Einem die Konsistorien aller Ritus zu der Einleitung aufzufordern, damit der Kurat-Klerus, unter Hinweisung auf den Eingangs gedachten Unglücksfall die Gemeinden in den Städten und Dörfern bei Gelegenheit eines Kanzelvortrages vor der Verwendung aller Arten der Täublinge zum Genusse nachdrücklichst warne, dagegen das k. k. Kreisamt angewiesen wird, nicht nur durch Vermittlung des Sanitätspersonales zum Zwecke der Belehrung des Publikums in der obangedeuteten Richtung thätigst mitzuwirken, sondern namentlich auch das schon mit der Gubernial-Verordnung vom 25. August 1818 Z. 44458 ausgesprochene ausdrückliche Verbot des Verkaufes aller Arten der Täublinge, so wie überhaupt aller Gattungen von Schwämmen, die auch nur etwas verdächtig sind, oder deren Unschädlichkeit nicht ganz zuverlässig bekannt ist, allgemein zu republiziren, und nachdrücklichst darauf einzuwirken, damit sich bei der polizeilichen Uiberwachung der öffentlichen Märkte immer und überall genau hiernach benommen werde.

§. 3.

I. Das in Folge hohen Hofkanzlei-Dekretes vom 11. Oktober 1827 Z. 23975 erlassene Gubernial-Kreisschreiben vom 6. November 1827 Z. 73304 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1827, Nr. 180, Seite 438), in Betreff des Verbotes des Uibertünchens von Stoffen, welche den menschlichen Körper berühren, mit giftigen Mineralfarben.

Das Uiberstreichen (Uibertünchen) derjenigen Stoffe, welche den menschlichen Körper berühren sollen, mit Kupfer, Arsenik, Blei, Zink und anderen giftige Metallpräparate enthaltenden Mineralfarben, so wie das Steifen (Stärken) von Stoffen mit Stärke, welcher solche Mineralfarben beigemischt sind, ist bei Konfiskazion der Waare verboten.

II. Gubernial-Verordnung vom 17. Dezember 1830 Z. 68816 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1830, Nr. 233, Seite 534), in Betreff der schädlichen und unschädlichen Farben für Kinderspielzeug und Zuckerbäckereien.

Um die Schädlichkeit und Unschädlichkeit der Farben, welche zum Färben des Spielzeuges für Kinder, und der Zuckerbäckerwaaren verwendet werden, zu Jedermanns

publiczną policyą zdrowia do ostrzeżenia pożywania tychże, oraz do zakazu przedarzy wszystkich rodzajów tychże grzybów; a Gubernium krajowe Rozporządzeniami z dnia 25 Sierpnia 1818 L. 44458 i 19 Czerwca 1837 L. 39291 (Zbiór ustaw prowincyonalnych galicyjskich, rok 1337, N. 112, str. 282) starało się zapobiédz szkodliwym dla zdrowia skutkom z pożywania tychże grzybów wynikającym, przez należyte ostrzeżenie i wyraźny zakaz przedaży.

Gdy się jednakże zdaje, że to zbawienne ostrzeżenie przez przeciąg czasu zapomniane zostało, a nawet ogólny zakaz publicznéj przedaży tychże grzybów w polskim języku „gołąbki“ w ruskim zaś „hołubinki“ zwanych, niewszędzie dokładnie wykonanym bywa, zatém wzywa się Konsystorze wszystkich obrządków, nakazać duchowieństwu parafijnemu, aby w przytoczeniu z początku wyrażonego nieszczęścia gromady, po wsiach i miastach podczas kazania o użyciu wszystkich rodzajów gołąbków do pożywienia ostrzegali, zaś C. K. urzędowi obwodowemu nakazuje się, nie tylko przez pośrednictwo urzędników zdrowia w celu oświecania publiczności w kierunku oznaczonym usilnie współdziałać, ale także szczegółowo rozporządzeniem Gubernialném z d. 25 Sierpnia 1818 L. 44458 wyrażony już zakaz przedaży wszystkich rodzajów gołąbków, jakoliteż i tych grzybów, które chociaż trochę podejrzanemi są, albo których nieszkodliwość z pewnością nie jest wiadoma, powszechnie na nowo ogłosić, aby przy policyjnym dozorze publicznych targów zawsze i wszędzie podług tego postępowano.

§. 3.

I. W moc dekretu Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z d. 11 Października 1827 L. 23975 wydany Okólnik Gubernialny z 6 Listopada 1827 L. 73304, (Zbiór ustaw prowincyonalnych galicyjskich, rok 1827, N. 180, str. 438), w przedmiocie zakazu maczania wyrobów, które ciała ludzkiego się dotykają, trującemi farbami kruszczowemi.

Obciąganie (maczanie) wyrobów, ciała ludzkiego dotykać się mających, miedzią, arszenikiem, ołowiem, cynkiem i innemi trujący przyrząd kruszczowy zawierającemi farbami kruszczowemi, jakoliteż ztężenie (krochmalenie) wyrobów krochmalem, do którego takie farby kruszczowe są przymięszane, jest pod karą konfiskaty towaru zakazane.

II. Rozporządzenie Gubernialne z 17 Grudnia 1830 L. 68816. (Zbiór ustaw prowincyonalnych galicyjskich, rok 1830, L. 233, str. 534) w przedmiocie szkodliwych i nieszkodliwych farb do zabawek dla dzieci i dla cukierników.

Aby uwiadomić każdego o szkodliwości i nieszkodliwości farb, do malowania zabawek dla dzieci i do wyrobów cukierniczych używanych, ze względu, że wiele

Kenntniß zu bringen, indem mehrere Farben in ihrer Mischung giftige Bestandtheile enthalten, und somit der menschlichen Gesundheit schädlich, selbst lebensgefährlich werden können, wenn selbe in den damit bemalten Zuckerbäckerwaaren genossen, oder in dem damit bestrichenen Spielzeug von Kindern in den Mund genommen werden; so sieht sich die Landesstelle veranlaßt, sowohl jene Farben, welche für die oben erwähnten Zwecke, ohne einer Besorgniß benützt werden können, als auch jene Färbestoffe, welche giftartig auf die Gesundheit wirken, und zwar letztere zur Warnung vor deren Anwendung, hiemit zur allgemeinen Kenntniß zu bringen.

A. Zur Verfertigung von Spielzeug.

1. Schädliche Farben.

Weiße: Bleiweiß, Kremserweiß, Schieferweiß und Zinnorid.

Gelbe: Operment oder Rauschgelb, Königsgelb, Neapelgelb, Baslergelb, Bleigelb oder Massikot, englisches Gelb, Mineralgelb, chromsaures Blei und Gummigutti.

Grüne: Grünspan, Braunschweiger Grün, Berggrün, Bremergrün, Schwedisch- oder Scheelsches Grün, auch Mittisgrün genannt, Wiener-Grün, Schweinfurter-Grün.

Blau: Bergblau, Mineralblau, Schmalte, kupferhältiges Berlinerblau.

Rothe: Malerzinnober, Mennige.

2. Unschädliche Farben.

Weisse: Präparirte gut ausgewaschene Kreide, mit Wasser angerührter, wieder getrockneter und gepulverter Gips, weißgebranntes Hirschhorn, Elfenbein-Knochenmehl.

Gelbe: Kurkume-Wurzel, Schüttgelb, Safran, Orlean, Ochergelb, eine Abkochung von Gelbholz, mit dem vierten Theile Alaun und Gummi versetzt.

Grüne: Saftgrün und alles Grün, was man sich aus der manigfachen Mischung der unschädlichen gelben und blauen Farben machen kann, z. B. eine Zusammensetzung aus reinem Berlinerblau und der gelben Farbe, aus Gelbholz oder Kurkume-Wurzel, so wie die von vier Theilen konzentrirten Indigo's, in der Vermischung mit einer Abkochung von Kurkume-Wurzel und etwas Alaun; veronesische Grünerde.

Blaue: Reines Berlinerblau, Neublau, eine Verbindung von Stärke mit Indigo Auflösung, sächsisches Blau, eine Auflösung von Indigo in Schwefelsäure, Indigo, Lakmus, Saftblau oder Kornblumenblau.

Rothe: Karmin, Gummilack, Stoklack, Körnerlack, Florentinerlack, Krapplack, armenischer Bolus, rothes jedoch nur aus Apotheken zu kaufendes Eisenorid, Fernambuk- oder Brasilienholzabkochung mit Alaun und Gummi versetzt.

farb w swym składzie trujące części zawierają, a tém samém zdrowiu ludzkiemu szkodliwe a nawet życiu niebezpieczne być mogą, jeżeli takowe w wyrobach cukierniczych, temiż pomalowanych, pożywane, albo zabawki temi pomazane przez dzieci do ust brane będą, Rząd krajowy spowodowanym się być widzi podać do powszechnéj wiadomości nie tylko te farby, które do powyższych celów bez obawy użyte być mogą, lecz równie i te, które trująco na zdrowie działają, mianowicie zaś te ostatnie w celu ostrzeżenia używania tychże.

A. Co do wyrobów zabawek dla dzieci.

1. Farby szkodliwe.

Białe: bleiwas, bielidło krémskie, szyferwas i oksyd cynowy.

Żółte: operment czyli złotokost, żółta farba królewska, żółta farba neapolitańska, takaż bazylejska, ołowiana czyli massikot, angielska, mineralna farba żółta, kwas ołowiu z chronu i gumigutty.

Zielone: grynszpan, zielona farba brunszwicka, berggryn, zielona farba bremska, szwedzka czyli szelska, także mittisgryn zwana, wiédeńska i szwajnfurtska.

Niebieskie czyli sine: bergblau czyli niebieska farba górnicza, tudzież mineralna, smalta i berlińska farba niebieska miédź zawierająca.

Czerwone: cynober malarski i minija.

2. Farby nieszkodliwe.

Białe: kréda preparowana dobrze oczyszczona, gips wodą rozpuszczony, potem wysuszony i na proszek utarty, róg jeleni biało upalony, mąka z kości słoniowéj.

Żółte: korzeń kurkumy, szytgelb, szafran, orlean, okra, wywar z drzewa farbierskiego żółtego, czwartą częścią ałunu i gumy zaprawiony.

Zielone: sowgryn czyli sok szakłakowy i każda zielona farba, którą z rozmaitéj kompozycyi nieszkodliwych farb żółtych i niebieskich zrobić można, np. kompozycya z czystéj berlińskiéj farby niebieskiéj i żółtéj, z żółtego drzewa farbierskiego, albo z korzenia kurkumy, tudzież farba z czterech części skoncentrowanego indychtu zmieszawszy wywar korzenia kurkumy i dodawszy trochę ałunu, werońska ziemia zielona.

Niebieskie: czysta berlińska farba niebieska (Berlinerblau), nowa farba niebieska, kompozycya z krochmalu i rozcieku indychtu, saska farba niebieska, rozciek z indychtu w kwasie siarczanym, indycht, lakmus sok charbkowy (bławatowy).

Czerwone: karmin, gumilak, sztoklak, ziarnolak (kernerlak), laka florentyńska, laka z marzany (kraplak), glinka ormiańska, czerwony niedokwas żelaza jednakże tylko w aptekach kupować się mający, wywar z fernambuku albo brezylii z dodaniem ałunu i gumy.

B. Für Konditoren oder Zuckerbäcker.

a) Schädliche Farben.

Rothe: Zinnober, Mennige.

Gelbe: Auripigment, so wie die übrigen oben angegebenen schädlichen Substanzen.

Blaue: Bergblau, so wie die übrigen oben angeführten schädlichen Färbestoffe.

Grüne: Grünspan, so wie die oben angeführten schädlichen Färbemittel.

Orangegelb: Gemenge der oben angeführten schädlichen gelben und rothen Farben.

Gold- und Silberfarben: Unechtes oder Schaumgold, dann unechtes oder Schaumsilber.

Violette: Mischung der oben angezeigten schädlichen blauen und rothen Farben.

b) Unschädliche Farben.

Rothe: Eine Abkochung von Fernambukholz mit Alaun, die Säfte rother unschädlicher Beeren, z. B. Berberizen, Kermessaft, rother Rübensaft, Zwiebelschalen, eine Abkochung von Kochenille mit etwas Weinstein, ein Aufguß von rothen Klatschrosenblättern, Kornblumen mit Wasser bereitet.

Gelbe: Safran, Saflor, Kurkume-Wurzel, und ein mit Wasser bereiteter Aufguß der Blätter der gelben Ringelblume.

Blau: Die ausgepreßten Säfte blauer Blumen z. B. der Kornblume, Veilchen und Schwertlilien, Lakmus.

Grüne: Der ausgepreßte Saft von Spinat, eine Zusammensetzung von unschädlichen blauen und gelben Farben.

Orangegelbe: Das Gelbe von Pomeranzen, ein Orleandekokt mit einem geringen Zusatze von Soda.

Violet: Ein Kochenilleaufguß mit etwas Kalkwasser, eine Zusammensetzung von unschädlichen blauen und rothen Farben.

Gold- und silberfärbige: Echtes Blattgold, echtes Blattsilber.

III. Das in Folge der Allerhöchsten Entschließung vom 10. Maj 1842, erfolgte hohe Hofkammer-Dekret vom 12. Juni 1842 Z. $\frac{20431}{668}$, kundgemacht mit dem Gubernial-Dekret vom 16 Juli 1842 Z. 43479 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1842, Nr. 109, Seite 522), betreffend das allgemeine Verbot aus gesundheitspolizeilichen Rücksichten der Erzeugung und des Verkaufes des unter dem Namen „Sélénite“ bekannten Haarfärbungsmittels, so wie der Einfuhr desselben zum Absatze und zum eigenen Gebrauche im ganzen Umfange der Monarchie.

B. Dla cukierników.

a) *Farby szkodliwe.*

Czerwone: cynober i minija.

Żółte: złotokost czyli operment, równie jak i reszta wyżéj wymienionych szkodliwych substancyj.

Niebieskie czyli sine: niebieska farba górnicza, również jak i resztę wyżéj wymienionych farbujących materyałów.

Zielone: grynszpan oraz wyżéj wymienione szkodliwe farby.

Pomarańczowo-żółte: mieszanina z wyżéj wymienionych farb szkodliwych żółtych i czerwonych.

Złote i srebrne farby: fałszywe czyli szychowe złoto i takież śrebro.

Fioletowe: mieszanina wyżéj wymienionych farb szkodliwych niebieskich i czerwonych.

b) *Farby nieszkodliwe.*

Czerwone: wywar z fernambuku z ałunem, soki czerwonych nieszkodliwych jagód, np. sok kiermesowy, sok z buraków czerwonych, łupy z cebuli, wywar z koszenili z dodatkiem wajnsztajnu, infuzya z listków czerwonego maku polnego, z bławatów na wodzie preparowana.

Żółte: szafran, saflor, korzeń kurkumy i infuzya na wodzie z listków kwiatu nogietkowego.

Niebieskie: wyciśnione soki z kwiatów niebieskich np. z bławatu, fiołków, z kosaćca błękitnego i lakmusu.

Zielone: wyciśniony sok z szpinaku, i kompozycya z nieszkodliwych farb niebieskich i żółtych.

Pomarańczowo-żółte: żółte z pomarańcz, wywar z orleanu z małym dodatkiem sody.

Fioletowe: Infuzya koszenili z dodatkiem wody wapiennéj, kompozycya z farb nieszkodliwych niebieskich i czerwonych.

Złote i śrebrne farby: Prawdziwe złoto płatkowe czyli malarskie i takież śrebro.

III. W skutek Najwyższego Postanowienia z dnia 10 Maja 1842 zapadły dekret Wysokiéj Kamery Nadwornéj z 12 Czerwca 1842 L. $\frac{20431}{668}$ ogłoszony dekretem Gubernialnym z dnia 16 Lipca 1842 L. 43479 (Zbiór Ustaw Galicyjskich Prowincyonalnych, rok 1842, Nr. 109, stron. 522) względem ogólnego zakazu z powodów policyjnych zdrowia, wyrobu i przedaży środka farbowania włosów pod nazwiskiem „Sélénite“ znanego, jako téż względem wprowadzenia tegoż do przedaży i do własnego użytku, w całym obrębie Monarchii.

§. 4.

Das Hofkanzlei-Dekret vom 5. Mai 1828 Z. 11183, kundgemacht mit dem Kreisschreiben des galizischen k. k. Landes-Guberniums vom 4. Juni 1828 Z. 37320 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1828, Nr. 77, Seite 196), bestimmt die Vorschrift wegen der Erzeugung und des Verkaufes von Zündhütchen und Knallpräparaten:

a) Die Bereitung des Knallsilbers und Knalquecksilbers, dann die Einfüllung desselben in die kupfernen Kapseln (Hütchen), welche beide Arbeiten von einander nicht zu trennen sind, hängt von der Bewilligung der Landesstelle ab, die diese Erlaubniß nur demjenigen zu ertheilen hat, der sich über die sich eigen gemachten chemischen Kenntnisse gehörig auszuweisen vermag, und der das zu dieser Fabrikazion geeignete Lokale besitzt.

b) Die Erzeugung obiger Knallpräparate und das Füllen der Kapseln mit demselben, hat in einem solchen Lokale zu geschehen, das aus einem leichten Materiale erbaut, und wenigstens 30 Klafter von jedem bewohnten oder unbewohnten Gabäude und von der Strasse entfernt liegt. Die Uibertragung eines solchen bestehenden Laboratoriums an einen andern Ort darf ohne Genehmigung der Landesstelle nicht Statt finden.

c) Dem Fabrikanten ist nur erlaubt, 12 Loth Knallsilber oder Knalquecksilber zu bereiten, und er daf keine neue Quantität davon erzeugen, bis der bemerkte Vorrath in die Kapseln eingefüllt ist.

d) Der Fabrikant darf das mit diesen Ingredienzien gemischte Präparat, ohne daß dasselbe in die Kapseln eingefüllt ist, aus seinem Laboratorium nicht geben, und der Verkauf des Präparates bleibt bloß auf die gefüllten Kapseln beschränkt, die ein Gegenstand des freien Verkaufes sind.

§. 5.

Das über die Allerhöchste Entschließung Seiner Majestät vom 22. Dezember 1832 erfolgte hohe Hofkanzlei-Dekret vom 29. Dezember 1832 Z. 30039, kundgemacht mit dem Gubernial-Dekrete vom 24. Jänner 1833 Z. 3884 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1833, Nr. 10, Seite 24), betreffend das allgemeine Verbot der Nachbildung der Mineralwässer.

§. 6.

Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 8. Juni 1836 Z. 11056, kundgemacht mit dem Gubernial-Dekret vom 20. August 1836 Z. 41653 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1836, Nr. 113, Seite 508), über die Vorsichtsmaßregeln bei Verfertigung und dem Gebrauche des Pakfong-Geschirres:

§. 4.

Dekret Kancelaryi Nadwornéj z dnia 5 Maja 1828 L. 11183, ogłoszony okólnikiem Gubernium krajowego galicyjskiego z dnia 4 Czerwca 1828 L. 37320, (Zbiór ustaw prowinc. galicyjs. rok 1828, L. 77, str. 196), oznacza przepisy przy wyrobie i przedaży kapsli i przyrządów łoskotliwych.

a) Przyrządzanie srebra łoskotliwego i żywego-srebra łoskotliwego tudzież napełnianie témże miedzianych kapsli, które obydwa zatrudnienia od siebie oddzielane być nie mają, zależy od pozwolenia Rządu krajowego, któren pozwolenie do tego jedynie temu udzielić ma, któren znajomość wiadomości chemicznych dostatecznie udowodni, i któren do tegoż wyrobu stósowne zabudowanie posiada.

b) Wyrób powyższych przyrządów łoskotliwych i napełnianie témże kapsli może tylko w takiém zabudowaniu mieć miejsce, które z lekkiego materyału zbudowane, i od każdego zamieszkałego lub niezamieszkałego budynku także i od gościńca, najmniéj 30 sągów jest oddalone.

Przeniesienie takowéj istniejącéj pracowni na inne miejsce, bez przyzwolenia Rządu krajowego nastąpić nie może.

c) Fabrykantowi jest dozwolone tylko 12 łutów srebra łoskotliwego albo żywego srebra łoskotliwego przyrządzać, i nie wolno żadnéj nowéj ilości tegoż wyrabiać, dokąd wspomnionym zapasem kapsli nie napełni.

d) Fabrykantowi nie wolno przyrządu z temi składami zmięszanego, wydawać z swojéj pracowni, jeżeli takowym kapsle nie są napełnione, a przedaż tego przyrządu ogranicza się jedynie na zapełnione kapsle, które są przedmiotem wolnéj przedaży.

§. 5.

W skutek Najwyższego Postanowienia Jego C. K. Mości z dnia 22 Grudnia 1832 zapadły dekret Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z dnia 22 Grudnia 1832 L. 30039 ogłoszony dekretem gubernialnym z d. 24 Stycznia 1833 L. 3884, (zbiór ustaw galic. prow. rok 1833, N. 10, str. 24) względem ogólnego zakazu naśladowania wyrobu wód mineralnych.

§. 6.

Dekret Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z dnia 8 Czerwca 1836 L. 11056, ogłoszony dekretem gubernialnym z d. 20 Czerwca 1836 L. 41653, (zbior ustaw galic. prow. rok 1836, N. 113, str. 508) względem środków ostrożności przy wyrabianiu i używaniu naczyń pakfonowych

Die Verfertigung und der Verkauf der Eß-, Trink- und Kochgeschirre aus der Metallkomposizion „Pakfong" werden wie bisher auch noch fernerhin unter der Verbindlichkeit gestattet, daß diese Geräthe mit einem, den Namen und Wohnort des Erzeugers bezeichnenden Stempel versehen sein müssen, um für den Fall, als durch eine Verfälschung dieses zusammengesetzten Metalles oder durch eine gesundheitsschädliche Mischung der Bestandtheile desselben aus dem Gebrauche solcher Erzeugnisse irgend ein Nachtheil für die Gesundheit sich ergeben sollte, sogleich die entsprechende Untersuchung und weitere Verfügung einleiten zu können.

Zugleich wird bemerkt, daß derlei Geräthe stets gehörig rein gehalten und mit sauren und salzigen Speisen oder Getränken nicht in dauernde Berührung gebracht werden dürfen, weil sie sonst der Gesundheit nachtheilig werden können.

§. 7.

Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 16. April 1840, Z. 11073, kundgemacht mit dem Gubernial-Zirkulare vom 13. Maj 1840, Z. 30019 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1840, Nr. 78, Seite 230), über das Verbot des freien Verkaufes der Wurmbiskotten.

Da die sogenannten Wurmbiskotten ein heftig wirkendes Mittel (Jalappa) enthalten, welches bei Kindern, wenn es zu lange oder in zu großer Quantität gereicht wird, leicht schlimme Zufälle, ja selbst Entzündungen verursachen kann; so wird der freie Verkauf derselben allgemein eingestellt, und ihre Hintangabe nur gegen Verschreibung eines Arztes gestattet.

§. 8.

Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 29. Juli 1841, Z. 17204, kundgemacht mit dem Gubernial-Zirkulare vom 30. September 1841 Z. 57372 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1841, Nr. 173, Seite 388), über das Verbot des Auffrischens des ausgegorenen, ausgewitterten oder gar sauer gewordenen Bieres.

Das in Bräuereien vorkommende Verfahren, altes, bereits ausgegorenes, zum Genusse minder geeignetes, (nach dem herkömmlichen Sprachgebrauche ausgewittertes) oder gar schon sauer gewordenes Bier, mittelst eines technischen Bräuverfahrens wieder aufzufrischen, und dadurch zum Absatze und zum Genusse wieder zu bringen, welches Verfahren mit Aufkreisen des Bieres und ähnlichen Benennungen bezeichnet zu werden pflegt, wird als der Gesundheit schädlich untersagt.

Der Obrigkeit ist die Uiberwachung und Aufrechthaltung dieses Verbotes, wobei die Gefälls-Angestellten entsprechend mitwirken werden, zur Pflicht gemacht.

§. 9.

Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 18. November 1846 Z. 35982, kundgemacht mit dem Kreisschreiben des galizischen Landes-Guberniums vom 24. Dezember 1846

Wyrabianie i przedaż naczyń do jedzenia, picia i gotowania ze składu metalowego „pakfonu“ jak dotąd, tak i na późniéj jedynie pod tym obowiązkiem się dozwala, że naczynia znakiem, nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta zawierającym, oznaczone być muszą; aby w przypadku, gdyby z zfałszowania tego złożonego kruszczu, albo z zmięszania zdrowiu szkodliwych składów tegoż, przez używania tych naczyń jakie uszkodzenie zdrowia się wydarzyło, odpowiednie dochodzenie i dalsze kroki w tym względzie przedsięwzięte być mogły. Przytém zwraca się uwagę, aby takowe naczynia zawsze czysto utrzymywane były, i w ustawicznéj styczności z potrawami kwaśnemi lub słonemi niezostawały, albowiem zdrowiu szkodliwe być mogą.

§. 7.

Dekret Wysokiéj Kancelaryi nadwornéj z 16 Kwietnia 1840 L. 11073, ogłoszony okólnikiem Gubernialnym z d. 13 Maja 1840 L. 30049, (zbiór ustaw prow. Galicyj. rok 1840, L. 78, str. 230), względem zakazu wolnéj przedaży biszkoptów na robaki.

Ponieważ tak zwane biszkopta na robaki, środek silnie działający (Jalappę) w sobie zawierają, ktore u dzieci, gdy zadługo, albo w ilości za wielkiéj są dawane, łatwo przykre wypadki, a nawet zapalenia sprawiać mogą, przeto uchyla się wolną sprzedaż tychże, a wydawanie tychże tylko za receptą lekarza się dozwala.

§. 8.

Dekret Wysokiéj Kancelaryi nadwornéj z d. 29 Lipca 1841 L. 17204, ogłoszony okólnikiem Gubernialnym z dnia 30 Października 1841 L. 57372, (zbiór ustaw Galicyjs. prow. rok 1841, N. 173, str. 388) względem zakazu odświeżania piwa już wymusowanego, zwietrzałego albo téż kwaśnego.

Wydarzające się w browarach postępowanie, stare, już wymusowane, do użytku mniéj zdatne (podług zwyczaju mowy już zwietrzałe) albo wreszcie już kwaśne piwo, za pomocą sztucznego działania na nowo odświeżać, a tym sposobem do sprzedaży i do użytku znowu podawać, które to postępowanie różnie nazywane bywa, zakazuje się jako zdrowiu szkodliwe.

Obowiązkiem jest władzy miejscowéj, czuwać nad wykonaniem zakazu tego, przyczém toż samo dozorcy dochodów skarbowych odpowiednio współdziałać mają.

§. 9.

Dekret Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z dnia 18 Listopada 1846 L. 35982 ogłoszony okólnikiem Gubernium galic. z dnia 24 Grudnia 1846, L. 70763. (Zbiór

Z. 70763 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1846, Nr. 145, Seite 370), über das Verbot der Verwendung von Kupfergeschirren bei Fleischselchern, Fleckfiedern und ähnlichen Gewerben.

Zur öffentlichen Kenntniß wird gebracht, daß bei den Bedenken, welche gegen die Verwendung kupferner Gefäße zur Bereitung verschiedener Nahrungsmittel erhoben worden sind, und bei der Schwierigkeit der ganz gefahrlosen Verzinnung derselben, der Gebrauch von Kupfergeschirren bei dem Geschäfte der Fleischselcher, Fleckfieder und überhaupt aller jener Gewerbsleute, welche sich mit dem Sieden und Verkaufe solcher Artikel befassen, allgemein verboten und bestimmt werde, daß statt derselben die aus geschmiedetem oder getriebenem Eisen verfertigten Kochgeräthschaften zu verwenden sind.

Der 1. Juli des Jahres 1847 wird als der Zeitpunkt festgesetzt, bis zu welchem die Kupfergeschirre bei den gedachten Geschäften außer Gebrauch gesetzt, und mit welchem Geschirre aus Eisen in Verwendung gebracht werden müssen.

Gegen die erwähnten Gewerbsleute, welche nach Ablauf dieser peremtorischen Frist sich dennoch der Kupfergeschirre bedienen werden, wird mit Rücksicht auf den §. 160, II. Theils des Strafgesetzbuches eben so fürgegangen werden, wie es bisher gegen die Verwendung unverzinnter kupferner Eß- und Kochgeschirre geschah.

§. 10.

Gubernial-Kreisschreiben vom 11. März 1831 Z. 15013 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1831, Nr. 48, Seite 102), womit vor dem Genusse des Sommerlolches gewarnt wird:

Der unter den Getreidegattungen, besonders unter der Gerste und dem Hafer und zwar vorzüglich in trockenen Jahren auf niedrigen nassen Aeckern wachsende Sommerlolch, auch Schwindelhafer genannt, äußert, wie die eben gemachten Erfahrungen in einigen Gegenden des Czortkower Kreises bewähren, einen sehr nachtheiligen Einfluß auf die Gesundheit der Menschen und der Hausthiere, wenn er sowohl im rohen Zustande genossen, als auch gemahlen, anderem Mehl besonders in grösserer Menge beigemischt, selbst zur Bereitung des Bieres und des Branntweines benützt, und den hiezu verwendeten Getreidegattungen oder Erdäpfeln beigegeben wird.

Die Landesstelle sieht sich daher veranlaßt, nicht nur Jedermann auf diese Giftpflanze besonders aufmerksam zu machen, als auch die Kennzeichen dieser Grasgattung, und ihre Wirkungen auf die menschliche Gesundheit, so wie die Hilfsmittel, welche diese schädlichen Einwirkungen zu beseitigen vermögen, mittelst der angeschlossenen Belehrung zu allgemeinen Kenntniß zu bringen.

prow. ustaw galic. rok 1846, N. 145, str. 370) względem zakazu używania naczyń miedzianych przez kiełbaśników i podobnych przedsiębiorców.

Podaje się do publicznéj wiadomości, że przy obawie, wzmagającéj się przeciw użyciu naczyń miedzianych do sporządzania różnych żywności, oraz ze względu trudności bezpiecznego obciągnienia cyną tychże, używanie naczyń miedzianych przez kiełbaśników i w ogólności przez wszystkich przedsiębiorców gotowaniem lub przedażą podobnych artykułów zatrudniających się, zakazuje się, oraz nakazuje się, aby zamiast takowych naczynia z kutego lub lanego żelaza używanemi były. Oznacza się dzień 1 Lipca roku 1847, jako dzień terminu, w którym naczynia miedziane przy wyrażonych przedsiębiorstwach z użytku wyjść, a natomiast naczynia z żelaza używanemi być mają.

Przeciwko pomienionym rzemieślnikom, którzy po upływie tego oznaczonego czasu naczyń miedzianych używać będą, względnie na §. 160 II części ustawy karnéj tak się postąpi, jak dotąd przeciw używającym naczyń miedzianych do jedzenia i gotowania, cyną nieobciąganych, postępowaném było.

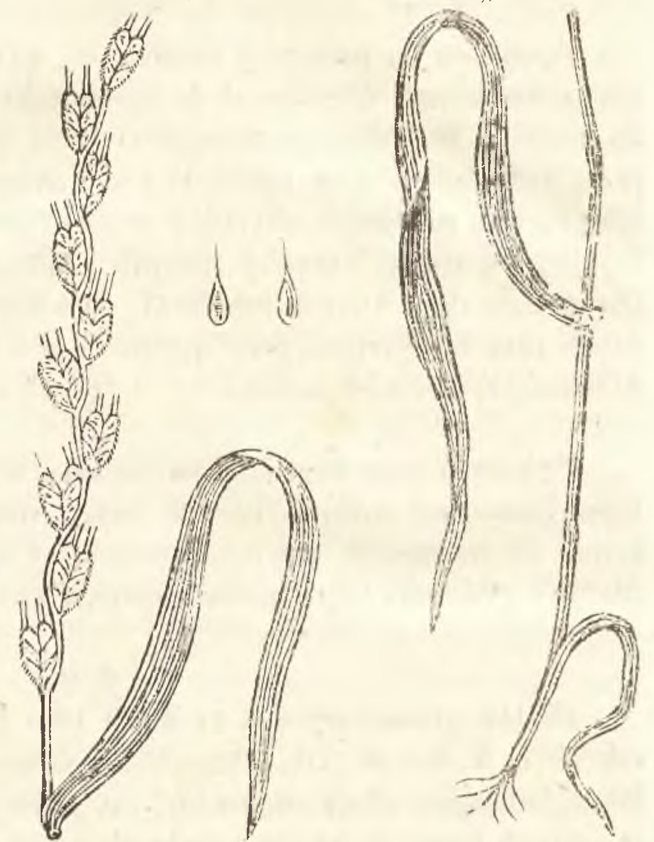
§. 10.

Okólnik gubernialny z d. 11 Marca 1831 L. 15013 (Zbiór prow. ustaw galicyj. rok 1831, N. 48, str. 102), którym się ostrzega od pożywania kąkolu rocznego, między rodzajami zboża, najbardziéj zaś między jęczmieniem i owsem, szczególnie w suchych latach na niskich i mokrych rolach rosnący kąkol roczny, wywiera, jak robione doświadczenia w niektórych okolicach Czortkowskiego obwodu zapewniają, bardzo szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi, zwierząt domowych, jeżeli nie tylko w stanie surowym pożywany, lecz i mielony, z inną mąką w większéj ilości zmięszany, a nawet do robienia piwa i wódki używany, i do tego potrzebnym rodzajom zboża lub ziemniakom dodany jest.

Rząd krajowy widzi się zpowodowanym, zwrócić uwagę każdego na tę roślinę trującą, i oznaki tego rodzaju trawy, jéj wpływ na zdrowie ludzkie jako téż środki pomocne, które te szkodliwe wpływy usunąć potrafią, przez dołączoną naukę do powszechnéj podać wiadomości.

Belehrung.

Der Sommerlolch, Schwindelhafer, Tollhafer (Lolium temulentum L.), wovon hier eine Abbildung angeschlossen wird, gehört unter die Gräser, dessen Ähre aus 12 und mehr kleineren Ähren besteht, welche mit scharfen dünnen Stacheln (Grannen) versehen, flach und vielblumig sind, diese einzelnen Ähren stehen an dem flachen Halm sich abwechselnd gegenüber, und zwischen selben beugt sich der Halm auf eine und die andere Seite, unter jeder kleinen Ähre steht ein steifes gerade zugeschärftes Blättchen, welches mit der einzelnen Ähre gleiche Länge hat, und der Kelch der Blüthe ist; jede dieser kleinen Ähren ist achtblumig; der Same ist bräunlich, eirund und von einer Seite mit einer Furche bezeichnet, an der oberen Spitze dieses Samens befindet sich der feine Stachel (Granne). Dieser Same kann viele Jahre in der Erde liegen, und erwartet feuchte Witterung, um dann aufzugehen und zu wachsen, der Halm wächst manchmal auch über 2 Schuhe hoch, und hat lange schmale Blätter, die Wurzel ist nur einjährig.

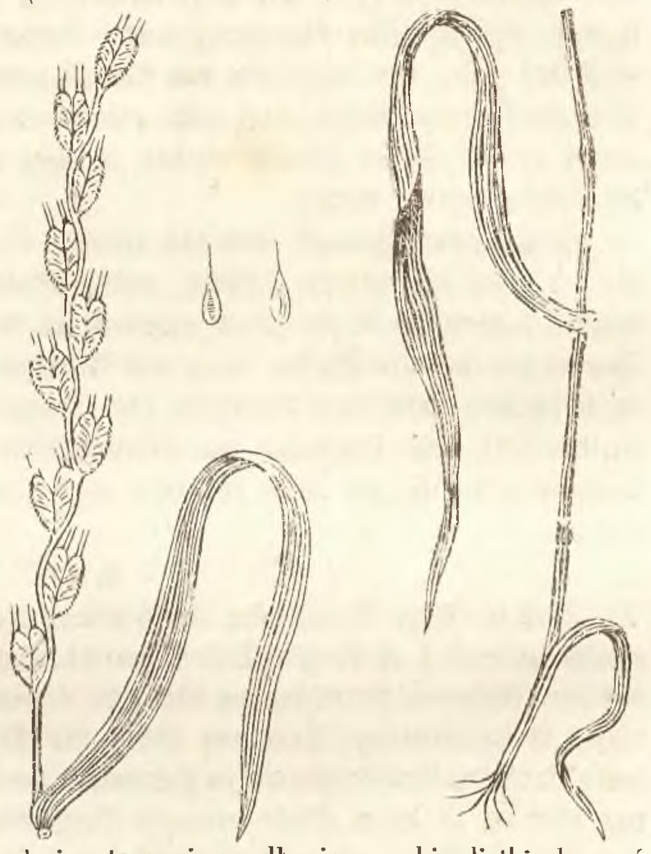

Dieses giftige Unkraut wächst besonders auf Gersten- und Haferfeldern, vorzüglich in nassen Jahren oder auf feuchtem Boden. Der Genuß dieses Samens im rohen Zustande oder als Mehl in Brod, oder zur Bereitung des Bieres und Branntweines benützt, ist der menschlichen Gesundheit sehr schädlich, er verursachet Schwindel, Kopfschmerzen, Ohrensausen, Betäubung, Verdunklung der Augen, Zittern der Hände und Füsse, Schwäche des ganzen Körpers, Empfindung von Kälte, Verlust der Sprache, Durst, Trockenheit des Mundes, Magenschmerzen, Eckel auch Erbrechen, kalte Schweiße, manchmal Raserei und selbst den Tod, vorzüglich werden dann diese Wirkungen an den Menschen beobachtet, wenn er in größerer Menge den Getreidegattungen beigemischt ist, und besonders ist das damit vermengte Brod warm genossen schädlich; wenn der Sommerlolch häufig gedeiht, so ist gewöhnlich Mangel an Getreide, welches auch jetzt bei der Ernte des vorigen Jahres bemerkt wird.

Auch Pferde, Hornvieh, Schweine, selbst das Hausgeflügel erkranken von dem Genuß dieses Samens mit tödtlichem Ausgang.

Nauka.

Kąkol roczny, omyłek, szaleniec (Lolium temulentum L.), którego rycina tutaj się załącza, należy do traw, którego kłos z 12 i więcéj małych kłosków się składa, które cienkiemi ostremi kolcami opatrzone, są płaskie i wiele kwitnące. — Te pojedyncze kłosy stoją na przeciwko siebie na płaskiém źdźble, a pomiędzy niemi nachyla się zdźbło na jednę lub drugą stronę. Pod każdém kłóskiem stoi sztywny, prosto kończasty listek z pojedyńczém kłóskiem równéj długości, i jest kielichem kwiatu. Każde tychże kłósek jest ośmiokwieciste, nasienie jest brunatne, jajkowate, i z jednéj strony rowkiem opatrzone. Na wiérzchniéj stronie tego nasienia znajduje się cienki kolec. Nasienie to może wiele lat w ziemi leżeć, i oczekuje wilgoci, aby zejść i róść. Źdźbło, rośnie czasem i na dwie stopy, i ma długie wązkie listki, korzeń zaś jest jednoroczny.

Ten trujący chwast rośnie najbardziéj na polach jęczmiennych i owsianych, szczególnie w mokrych latach albo na mokréj ziemi. Pożywanie nasienia tego w stanie surowym, albo jako mąka w chlebie albo do sporządzania piwa lub gorzałki, jest zdrowiu ludzkiemu bardzo szkodliwe, sprawia zawrót i ból głowy, szum w uszach, odurzenie, zaciemnienie ócz, drżenie rąk i nóg, osłabienie w całém ciele, zimno, utratę mowy, pragnienie, suchość w ustach, ból żołądka, nudności, wymioty, zimne poty, czasem szaleństwo a nawet i śmierć; szczególniéj te skutki uważane bywają na ludziach, jeżeli to ziarno w większéj ilości do zboża jest przymięszane, a szczególniéj szkodliwy jest chléb z témże ciepło pożywany. Jeżeli kąkol roczny (omyłek) obficie się udaje, to pospolicie jest brak zboża, co także przy zbiorach zeszłorocznych uważano.

Także konie, bydło rogate, trzoda, a nawet ptastwo domowe chorują śmiertelnie z pożywania tego nasienia.

Wenn dieß Unkraut mit dem Getreide geerntet noch im Halme besteht, so sind dessen Halme abzusondern und zu verbrennen; ist jedoch schon der Samen ausgedroschen, so muß dieß gemischte Getreide geworfen werden, wobei der Samen des Lolchs eher zu Boden fällt, und daher von den Getreidegattungen leicht abgesondert werden kann. Der abgesonderte Samen darf nicht als Spreu auf Misthaufen geworfen, die dann wieder auf die Felder gebracht werden, sondern muß entweder verbrannt, oder tief in die Erde vergraben werden.

Sollte jedoch Jemand nach dem Genuße dieses giftigen Samens erkranken, und mit den oben beschriebenen Zufällen, welche allmählich, jedoch schnell einzutreten pflegen, befallen werden, so ist ein schnell angewandtes Brechmittel, in dessen Ermanglung das Trinken von warmen Wasser, wenn das Genossene noch im Magen ist, dann der Genuß an säuerlichen schleimigen Getränken (der Barszcz, Żur oder etwas Essig in einem Kleienabsud), dann Umschläge mit kaltem Wasser auf den Kopf, zur Milderung und Entfernung der Folgen dieses Genusses anzuwenden, jedoch zugleich ärztliche Hilfe zu suchen.

§. 11.

Das in Folge Allerhöchster Entschließung Seiner k. k. Majestät vom 5. Juni 1835 erfolgte hohe k. k. Hofkanzlei-Dekret vom 21. September 1835 Z. 24473, kundgemacht mit dem Gubernial-Kreisschreiben vom 10. November 1835 Z. 62581 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1835, Nr. 249, Seite 872), über die Aufhebung der bestandenen Vorschriften wegen Verzinnung der kupfernen Branntwein-Destillirapparate und über die an deren Stelle tretenden Vorsichtsmaßregeln.

Die Vorschrift wegen Verzinnung der kupfernen Branntwein-Destillirapparate ist aufgehoben, und dafür die Untersuchung des Branntweines in Bezug auf die Reinheit von Kupfer- und jedem anderen Metallgehalte, so wie von jeder sonstigen Beimischung oder Fälschung angeordnet und zur Reinhaltung der Branntwein-Brennapparate zur allgemeinen Richtschnur vorgeschrieben:

1. Um den Branntwein rein vom Kupfergehalte zu erhalten, müssen die Brenn- und Destillirblasen mit allen ihren Bestandtheilen mit der größten Sorgfalt reingehalten werden, und ihre innere Oberfläche durch Scheuern und Reinigung mit Bürsten immer von allen sich bildenden Kupferocher genau befreit werden.

Zu diesem Zwecke sind (wenigstens bei Statt findender Ausbesserung und Erneuerung) die Kühlröhren und Kühlapparate, so wie die Ablaufröhren und Schnäbel hinlänglich weit zu verfertigen, um solche leicht und hinlänglich reinigen zu können.

2. Die Untersuchung alles verkäuflichen Branntweines und Weingeistes hat durch Mischung desselben mit eisenblausaurer Kali-Auflösung (sogenannte reine Blutlauge) zu geschehen, welches Präparat in jeder Apotheke zum Verkaufe vorräthig gehalten wird. Ein Paar Tröpfchen dieser gelben Flüssigkeit mit einem Gläschen des zu untersuchenden Branntweines oder Weingeistes gemischt, lassen denselben, falls er ganz rein ist, ent-

Jeżeli ten chwast razem ze zbożem zerznięty jeszcze w źdźble się znajduje, to źdźbła tegoż trzeba oddzielić i spalić, — jeżeli zaś ziarno jest wymłócone, to trzeba tak zmięszane zboże przewiać, przyczém to ziarno prędzéj na ziemię spada, a zatém od zboża łatwiéj oddzielone być może. Oddzielone nasienie niepowinno być jako plewa na gnój wyrzucone, któren znowu na pola wywieziony bywa, ale powinno być spalone, lub głęboko w ziemię zakopane.

Jeżeliby zaś kto po pożyciu tego trującego nasienia zachorował i wyżéj opisanemi przykrościami, które szybko następować zwykły, dotknięty został, to trzeba w celu ulżenia lud oddalenia skutków z pożywania tego użyć zaraz środka na wymioty, w braku tegoż pić wodę ciepłą, jeżeli pożyte jeszcze w żołądku się znajduje, potém używać kwaśnych napojów (barszcz, żur, lub octu trochę w kléiku), a w końcu okładać zimną wodą głowę, jednakże zaraz wezwać o radę lekarza.

§. 11.

W skutek Najwyższego Postanowienia Jego C. K. Mości z d. 5 Czerwca 1835, zapadły dekret Wysokiéj Kancelaryi Nadwornéj z d. 21 Września 1835, L. 24473, ogłoszony okólnikiem gubernialnym z dnia 10 Listopada 1835, L. 62581, (Zbiór prow. ustaw galicyj. rok 1835, N. 249, str. 872), w przedmiocie zniesienia byłych przepisów względem obciągania cyną miedzianych przyrządów do czyszczenia wódki, a natomiast wstępujących prawideł ostrożności.

Znosi się prawidło względem obciągania cyną przyrządów miedzianych do czyszczenia wódki, a natomiast nakazuje się rozpoznawanie wódki w przedmiocie czystości od miedzi i każdego innego kruszczu, jako téż od każdego innego domięszywania lub fałszowania, a co do zachowania czystości przyrządów do palenia wódki, do powszechnego zastósowania przepisuje się:

1. Aby wódkę czystą bez miedzi otrzymać, powinny być aparaty do palenia i czyszczenia (destylowania) z wszystkiemi ich częściami, z największą starannością czysto utrzymywane, a ich wewnętrzne części przez szurowanie i czyszczenie szczotkami zawsze od formujących się tamże ugrów miedzi zupełnie oczyszczone.

W tym celu potrzeba (przynajmniéj przy naprawianiu lub odnawianiu) aby przyrządy chłodzące, jakotéż rury spustne i dzióby dostatecznie szerokie robione były, aby takowe łatwo i dostatecznie czyścić można.

2. Rozpoznanie każdéj wódki i spirytusu winnego do sprzedaży, powinno się odbywać przez mięszanie tegoż z cynkiem żelaza i potażu, któren przyrząd w każdéj aptece do sprzedaży w zapasie trzymany jest.

Kilka kropel tego żółtego płynu zmięszane z kieliszkiem wódki lub spirytusu winnego, rozpoznać się mającego, zostawiają takowy, w przypadku zupełnéj czy-

weder ganz klar und unverändert, oder bringen nur eine ganz weiße Trübung hervor; die geringste Spur von Kupfergehalt zeigt sich aber sogleich durch ein dunkelroth braune Trübung.

3. Zur Vermeidung des Kupfergehaltes ist jeder Lutter vor der Läuterung, das ist des zweiten Abziehens zu untersuchen, ob er sauer ist, welches sehr leicht durch Eintauchen eines Streifen blauen Probepapiers (Lakmuspapier), das auch in jeder Apotheke vorräthig ist, geschieht. Dieses Probepapier darf sich nämlich nicht roth färben und muß blau bleiben, widrigens der Lutter sauer ist. Eben so muß der Lutter auch mit obgenannter eisenblausaurer Kali-Auflösung auf Kupfergehalt untersucht werden. Findet er sich nun sauer, oder wohl gar schon kupferhältig, so ist demselben so lange nach und nach Kalkbrei, das ist frisch gelöschter Kalk unter fleißigem Umrühren zuzusetzen, bis er das Lakmuspapier nicht mehr färbt, und dann erst zur Läuterung abzuziehen. In diesem Falle wird zu diesem Zwecke höchstens ein Loth Kalk auf ein Maß Lutter erforderlich sein.

4. Jeder erzeugte, schon fertige Branntwein ist von dem Erzeuger noch vor dem Verkaufe desselben zu prüfen, ob irgend eine Spur eines Kupfergehaltes wahrzunehmen ist, in welchem Falle er einer abermaligen Destillazion mit Zusetzung von Kalk, wie oben gemeldet, zu unterziehen ist, um die vorgeschriebene Reinheit zu erhalten. Eben diese Untersuchung auf Kupfergehalt wird auch den Verschleißern schon fertiger Branntweine, bevor sie ihn verkaufen, zur Pflicht gemacht.

5. Werden die Branntweinerzeuger und Verschleißer auf ihre diesfalls schon bestehende gesetzliche Verpflichtung §§. 156, 157, 158 und 160, Strafgesetzbuch II. Theil aufmerksam gemacht, und es haben diese gesetzlichen Bestimmungen auch gegen jene Branntweinerzeuger in Anwendung zu kommen, deren Erzeugniß nach dieser erfolgten Aufhebung des Gebotes zur Verzinnung der Branntwein-Brennapparate nicht frei von Kupfer- oder sonstigem Metallgehalte befunden wird.

6. Die Untersuchung über die Reinheit der Branntwein-Erzeugnisse sowohl bei den Branntweinerzeugern, als auch bei den Verschleißern und Schänkern, haben wie bisher über die Verzinnung der Brennapparate die Obrigkeiten, denen ohnehin zunächst die Handhabung der Sanitäts-Polizei obliegt, zu veranlassen.

Es sind aber auch die Kreisämter, und insbesondere die Kreis- und Distriktsärzte verpflichtet, bei ihren Bereisungen die Untersuchung über die Reinheit des Branntweines vorzunehmen.

7. Bei Beschwerden oder Rekursen über die Beanständigung eines Branntweines hat der gewöhnliche Instanzenzug einzutreten. Endlich

8. Hat sich die Aufhebung der bestehenden Vorschrift wegen Verzinnung der Branntwein-Brennapparate lediglich auf diese zu erstrecken, und es haben alle rücksichtlich der

stości, zupełnie czystym i niezmiennym, albo sprawiają zupełnie białe zamącenie. Najmniejszy zaś ślad treści miedzianéj pokazuje się zaraz przez ciemno-czerwono-brunatne zamącenie.

3. Dla usunięcia treści miedzi potrzeba przed czyszczeniem czyli drugiém przepędzeniem dochodzić, czyli lutrynek niekwaśny, co bardzo łatwo przez zmaczanie kawałka papiéru niebieskiego (lakmusowego), którego w każdéj aptece dostanie, dojść można.

Ten więc papiér próbierczy niepowinien zmienić barwy na czerwoną, powinien zaś pozostać niebiesko, inaczéj lutrynek jest kwaśnym.— Równie téż potrzeba lutrynek wyżéj wspomnionym cynkiem żelaża i potażu co do zawierania się w tymże treści miedzianéj dochodzić. Jeżeli jest kwaśny albo zawiera w sobie nawet części miedziane, potrzeba tak długo gąszczu wapna, to jest wapna świéżo gaszonego przy pilnym mięszaniu dodawać, dokąd papiéru lakmusowego więcéj farbować nie będzie, a dopiéro wtedy do lutrowania przepędzić. W tym celu potrzeba najwięcéj łut wapna na jedną miarę (mass) lutrynku.

4. Każda wypalona już gotowa wódka powinna być przez producenta jeszcze przed przedażą próbowana, czyli w niéj jakiego śladu treści miedzianéj niedostrzega się, w którym to razie, aby przepisaną czystość otrzymać, powinna być jeszcze raz z dodaniem wapna, jak wyżéj oznaczono, czyszczona (destilowana).

W kłada się ten obowiązek także na przedających już gotową wódkę, przed jéj przedażą, dochodzić takową względem zawierania treści miedzi.

5. Zwraca się uwagę producentów i przedających wódkę na ich w tym względzie istniejący obowiązek prawny §. 156, 157, 158 i 160, ustawy karnéj część II, i te same prawne następności na tych producentach wódki wykonane być mają, których wyrób po zniesieniu nakazu obciągania cyną przyrządów do palenia wódki od miedzi i innéj treści kruszczu zupełnie czystym nie będzie.

6. Nad dochodzeniem czystości wyrobów wódczanych tak u producentów wódki jako téż u przedających i szynkarzy, mają jak dotąd nad obciąganiem cyną przyrządów do palenia czuwać władze miejscowe — do których prócz tego przestrzeganie policyi zdrowia należy.

Obowiązkiem jest także urzędów obwodowych, a szczególniéj lékarzy obwodowych i powiatowych przy ich objeżdżaniu dochodzenie względem czystości wódki przedsiębrać.

7. W razie zaskarżeń lub rekursów uczynionego zarzutu co do czystości wódki, zwyczajny tok instancyi nastąpić powinien. Nakoniec

8. Zniesienie istniejących przepisów względem obciągania cyną przyrządów do palenia wódki jedynie na takowe ma się rozciągać, zaś wszystkie inne prze-

Verzinnung bestehenden sonstigen Anordnungen und Vorschriften in voller Kraft zu verbleiben.

§. 12.

Kundmachung des galizischen k. k. Landes-Guberniums vom 11. Jänner 1820 Z. 58796 ex 1819 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1820, Nr. 5, Seite 6), über die Vorsichtsmaßregeln wegen Aufbewahrung und Verkauf der Gifte.

I. Um den Verkauf und die Benützung der Gifte, und der dem Leben überhaupt gefährlichen Substanzen in Aufsicht der Obrigkeiten und Behörden zu bringen, wird mit Beziehung auf das in Folge hohen Hofkanzlei-Dekretes vom 3. November 1808 erflossene Gubernial-Zirkulare vom 10. Dezember 1808 Z. 53538 angeordnet:

1. Daß in jedem Kreise durch das k. k. Kreisamt 2 höchstens 3 Städte zu bestimmen sind, wo der Verkauf der Giftwaare erlaubt ist.

2. Daß nur den in diesen ausgemittelten Städten gleichfalls vom k. k. Kreisamte (in der Hauptstadt vom Magistrate) zu bestimmenden Apothekern oder Materialisten, oder Spezereihändlern der Giftverkauf von nun an gestattet ist.

3. Diese gewählten Apotheker oder Kaufleute sind von dem k. k. Kreisamte (in der Hauptstadt vom Magistrate) mit einem Erlaubnißscheine zum Giftverkaufe zu versehen, und ohne diesen Schein darf Niemand von nun an Gift verkaufen, unter den Strafen, welche in den §§. 115, 116, 117 und 118 des II. Theils des Strafgesetzbuches ausgesprochen sind.

4. In Rücksicht des Aufbewahrens der Gifte sind von Apothekern und Kaufleuten die Vorräthe sowohl im Großen als zum Handverkaufe im Kleinen sammt den Geräthschaften in wohlverschlossenen und geeigneten Behältnissen abgesondert von andern Medikamenten und Waaren aufzubewahren, und mittelst einer eigenen Thüre abzusperren.

Die Gefässe, in welchen selbe enthalten sind, müssen sicher und zweckmässig, gut erhalten und genau bedeckt, und mit dem Namen des Giftes, welches sie enthalten, deutlich bezeichnet sein. Selbst jene Utensilien, womit sie aus den Gefässen genommen, gemessen, abgetheilt, gewogen oder gerieben werden, sind gleichfalls abzusperren, und zu nichts Anderem zu verwenden.

5. Die Schlüssel zu diesen Behältnissen, wo die Gifte im Vorrathe oder zum Handverkaufe aufbewahrt werden, hat der Apotheker oder der zum Giftverkaufe berechtigte Kaufmann selbst zu verwahren, und nur in seiner Abwesenheit hat er dieselben dem Stellvertreter in der Apotheke oder Handlung zu überlassen, nie aber unverläßigen Individuen, oder Lehrlingen zu übergeben; die Übertreter dieser Vorschriften werden nach den §§. 120, 121, 122 und 123 des II. Theiles des Strafgesetzbuches geahndet.

6. Jedermann, welcher Gift, von welcher Gattung und zu welchem Gebrauche es immer sei, kaufen will, hat in der Hauptstadt von der k. k. Polizeidirekzion, in anderen Städten von dem Magistrats-Vorsteher, wo er wohnt, und auf dem Lande von dem Dominium eine schriftliche Anweisung dem befugten Kaufmanne oder Apotheker vorzu-

pisy i prawidła względem pobielania istniejące, pozostają w swéj zupełnéj mocy.

§. 12.

Ogłoszenie C. K. Gubernium galicyjskiego z dnia 11 Stycznia 1820 r. L. 58796 z roku 1819, (zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1810, Nr. 5, stron. 6) co do prawideł ostrożności przy przechowaniu i sprzedaży trucizn.

I. Ażeby sprzedaż i użytek trucizn, niemniéj substancyj wogóle życiu szkodliwych, pod dozór zwiérzchności i władz postawić, odnośnie do wyszłego w skutek rozporządzenia Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 3 Listopada 1808 okólnika Gubernialnego z dnia 10 Grudnia 1808 L. 53538 stanowi się:

1. Że w każdym obwodzie przez C. K. urząd obwodowy 2, najwięcéj 3 miasta mają być oznaczone, w których przedaż trucizn jest dozwoloną.

2. Że w tychże oznaczonych miastach, tylko przeznaczonym przez C. K. urząd obwodowy (w mieście głównem przez Magistrat) aptekarzom, materyalistom, lub kupcom korzennym, sprzedaż trucizn odtąd jest dozwoloną.

3. Ciż wybrani aptékarze lub kupcy kartą dozwolenia do sprzedawania trucizn ze strony C. K. urzędu obwodowego (w mieście głównem Magistratu) mają być zaopatrzeni, bez takiéj zaś karty nikomu trucizn przedawać nie wolno, pod karą które §§. 115, 116, 117 i 118 drugiéj części ustawy karnéj są oznaczone.

4. Co do przechowania trucizn, aptékarze i kupcy, zasoby większe jako téż i mniejsze do odręcznéj sprzedaży, w dobrze zamkniętych, stósownych przechowkach, oddzielonych od innych medykamentów i towarów chować, i osobnemi drzwiami zamykać są winni.

Naczynia obejmujące trucizny powinny być dobrze i stósownie zachowane i dokładnie przykryte, oraz nazwiskiem trucizny którą w sobie mieszczą wyraźnie oznaczone. Nawet te utensylia któremi trucizny z naczyń wyjmowane, mierzone, oddzielane, ważone lub rozcierane bywają, także osobno zamknięte i do niczego innego nieużyte być mają.

5. Klucze od przechowków, w których się trucizny w zasobie, lub do odręcznéj sprzedaży znajdują, aptekarz lub upoważniony do sprzedaży trucizn kupiec sam przechowywać winien, i tylko w razie swéj nieobecności takowe swemu zastępcy w aptekarstwie lub w handlu powierzyć może, nigdy zaś niepewnym indywiduom lub uczniom dawać nie powinien; przestępca tychże przepisów ulega karze §§. 120, 121, 122, i 123 drugiéj części ustaw karnych.

6. Każden, ktoren truciznę jakiegobądź rodzaju i do jakiegobądź użytku chce kupić, w głównem mieście ze strony C. K. Dyrekcyi Policyi, w innych miastach od przełożonego Magistratu miejsca zamieszkania, na wsi zaś ze strony zwierzchności miejscowéj pisemną asygnatę, upoważnionemu kupcowi lub aptékarzowi

zeigen, in welcher die Absicht, wozu das Gift und dessen Menge verwendet werden soll, nebst dem Namen, dem Karakter oder Gewerbe und dem Wohnorte des Käufers bestimmt angegeben ist. Ohne eine solche Anweisung darf Niemandem ein Gift unter Befahrung der gesetzlichen Strafe verabfolgt werden, der Verkäufer aber hat diese Anweisung zu behalten, und zu seiner Rechtfertigung aufzubewahren.

7. Jeder zum Giftverkaufe berechtigte Apotheker oder Kaufmann hat ein eigenes Buch zu führen, worin der Name, Karakter oder das Gewerbe, der Wohnort des Giftkäufers, die Gattung und Menge des abgenommenen Giftes, dann das Jahr, der Monat und Tag des geschehenen Verkaufes deutlich einzutragen, und die obrigkeitliche Anweisung beizulegen ist. Ist der Käufer nicht zugleich Abnehmer des Giftes, so ist auch der Name, Stand und Wohnort des Abnehmers beizusetzen, und diesem das verkaufte Gift nur versiegelt zu übergeben.

Die Übertreter dieser Vorschrift werden nach den, unter 5 angeführten §§. des Strafgesetzbuches über schwere Polizei-Übertretungen behandelt.

Befugte Ärzte und Wundärzte haben giftartige Körper nur zum Heilzwecke aus den Apotheken zu verwenden, und sich aller Giftanweisungen zu anderen Zwecken unter strenger Ahndung zu enthalten.

Personen, welche unbekannt sind, und auch ohne eine obrigkeitliche Anweisung Gift zu kaufen verlangen, sind nicht allein unter gesetzlicher Ahndung abzuweisen, sondern auch, wenn sie oder ihr Endzweck verdächtig sind, der Obrigkeit anzuzeigen.

8. Um aber Jedermann in die Kenntniß zu setzen, was nach dem II. Theile des Strafgesetzbuches als Gift zu betrachten ist, wer also zu dem Verkaufe desselben ausschließlich berechtiget ist, welche Giftgattungen daher dieser Vorschrift bei dem Kaufe und Verkaufe unterliegen, werden dieselben hiermit namentlich aufgeführt, nemlich:

Weißer Arsenik, Arsenicum album,
Rother Arsenik, Arsenicum rubrum,
Gelber Arsenik oder Königsgelb, Arsenicum citrinum.
Opperment, Auripigmentum,
Kobalt, Fliegenstein, Cobaltum,
Ätzender Quecksilber-Sublimat, Mercurius sublim. corrosivus,
Weißes Quecksilber-Präzipitat, Mercurius praecipitatus albus,
Rothes Quecksilber-Präzipitat, Mercurius praecipitatus ruber.
Spiesglanz-Butter, Butyrum antimonii.
Spiesglanz-Glas, Vitrum antimonii,
Spiesglanz-König, Regulus antimonii,
Koloquinten, Cucumis colocynthis,
Fischkörner, Cocculi indici,
Mohnsaft, Opium.

okazać winien, w któréj cel użytku oraz mnogość trucizny, oprócz imienia, charakteru lub zatrudnienia i miejsce zamieszkania kupującego ma być wyrażone.

Bez takiéj asygnaty nikomu pod karą prawem postanowioną trucizna wydaną być nie powinna, sprzedawca zaś takową asygnatę zatrzymać i w celu swego uniewinnienia się przechować winien.

7. Każden do sprzedaży trucizn upoważniony aptékarz lub kupiec winien prowadzić osobną księgę, w któréj nazwisko, charakter lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania kupującego truciznę, rodzaj i mnogość kupionéj trucizny, niemniéj rok, miesiąc i dzień sprzedaży z dołączeniem asygnaty zwierzchności wyraźnie zapisane być winno. Gdy kupujący trucizny sam nie odbiera, wtedy, nazwisko, stan i miejsce zamieszkania odbierającego dołożone, a temuż sprzedana trucizna tylko opieczętowana oddaną być winna.

Przestępcy tychże przepisów według przytoczonych pod 5 §§. ustawy karnéj traktowani będą.

Upoważnieni lékarze i chirurgowie trujące ciała tylko w celu leczenia z apték zapisywać, wszelkich zaś zapisań dla innych celów pod karą surową wystrzegać się mają.

Osobom nieznanym, które bez asygnaty zwiérzchności truciznę kupić żądają, nie tylko pod karą prawem ustanowioną sprzedaż ma być odmówioną, lecz także jeżeli one lub ich cel jest podejrzany, zwiérzchnosć o nich ma być uwiadomioną.

8. Ażeby zaś każdego uwiadomić co podług II części ustawy karnéj, jako trucizna ma być uważane, kto więc do sprzedaży tegoż wyłącznie jest upoważniony, które więc rodzaje trucizn tym przepisom podlegają, wymienia się te po nazwie, a więc:

arszenik biały, arsenicum album,
arszenik czerwony, arsenicum rubrum,
arszenik żółty, arsenicum citricum,
siarczyk arszeniku, auripigmentum,
kobalt, cobaltum,
chlorek merkuryuszu, mercurius sublim. corosivus,
amidek merkuryuszu, mercurius praecipitatus albus,
niedokwas merkuryuszu czerwony, mercurius praecipitatus ruber,
chlorek antymonu, butyrum anitimonii,
szkło antymonowe, vitrum antimonii,
antymon, regulus antimonii,
kolokwinta, cucumis colocynthis,
trutka, cocculi indici,
makowiec, opium.

9. Da außer diesen Giften noch mehrere Waaren-Artikel der menschlichen Gesundheit durch ihre schädlichen Eigenschaften in der unbehutsamen Benutzung gefährlich werden können, zur Bequemlichkeit des Publikums aber von den Spezereihändlern und Materialisten überhaupt ohne einen eigenen obrigkeitlichen Erlaubnißschein geführt werden dürfen, so müssen sie demnach nach der unter §. 4 und 5 dieses Kreisschreibens gegebenen Weisung unter der bestimmten gesetzlichen Ahndung von andern Handelsartikeln abgesondert, und verwahrt werden.

Diese Artikel sind:

Vitrioloel, Oleum vel Acidum vitrioli,
Scheidewasser, Aqua fortis, Acidum nitricum,
Bleiweis, Cerussa,
Bleikalk und Bleizucker, Saccharum saturni,
Spießglanzleber, Hepar antimonii,
Silberglätte oder Bleiglätte, Lythargyrum,
Pottasche, Pottassa,
Zinnober, Cinnabaris,
Mennig, Minium,
Euphorbium, Gummi euphorbii,
Gummigut, Gummi guttae,
Jalappenharz, Resina jalappae,
Ignazbohne, Faba Ignatii,
Skamonium, Resina scamonii.

10. Nebst den unter §. 8 angeführten Giften, haben die Apotheker noch folgende Arzneimittel als Gifte nach den §§. 4, 5, 6 und 7 dieses Kreisschreibens und unter der dort angedrohten Strafe zu verwahren und zu verschließen, nemlich:

Blei-Essig, Acetum lythargyri,
Kirschlorbeer-Wasser, Aqua laurocerasi,
Tollkraut mit seinen Theilen und Präparaten, Herba belladonnae,
Säbenbaumzweige, Frondes sabinae,
Euphorbium sammt Pulver, Gummi guttae,
Wildaurin-Extrakt, Extractum gratiolae,
Bilsenkraut-Extrakt, Extractum hyoscyami,
Mohnsaft-Pulver-Extrakt und Tinktur, Opium,
Tolläpfel-Extrakt, Extractum stramonii,
Phagedänisches Wasser, Liquor mercurialis,
Flüssiger Ammoniak, Ammonia pura liquida,
Pfirsichblätter-Oel, Oleum fol. persicor.,
Säbenbaum-Oel, Oleum sabinae,
Ammoniakhältiges Quecksilber-Oxydul, Oxydulum hydrarg. ammoniae,

9. Ponieważ oprócz tychże trucizn, jeszcze więcéj artykułów towarowych przez swe szkodliwe własności ludzkiemu zdrowiu przy nieostrożnym użyciu niebezpieczne stać się mogą, dla dogodności jednakże publiczności, przez kupców i materyalistów bez szczegółowego pozwolenia zwierzchności sprowadzane być mogą, dla tego więc te artykuły podług postanowień §. 4 i §. 5. objętych, pod karą prawem przepisaną od innych towarów oddzielnie przechowywane być mają.

Te artykuły są:
kwas siarkowy, oleum vel acidum vitrioli,
kwas saletrowy, aqua fortis, acidum nitricum,
blejwas, cerussa,
octan ołowiu, saccharum saturni,
siarczyk antymonu, hepar antimonii,
glejta, lytargyrum,
potaż, potassa,
cynober, cinnabaris,
minia, minium,
żywica euforbii, gummi euphorbii,
gumiguta, gummiguttae,
żywica jalapowa, resina jalapae,
bób Ś. Ignacego, faba Ignatii,
żywica skamonowa, resina scamonii.

10. Oprócz tych w §. 8. przytoczonych trucizn, aptékarze jeszcze następujące lékarstwa jak trucizny podług §§. 4, 5, 6 i 7 tegoż okólnika, i pod karami tamże wyrażonomi, przechowywać i zamykać winni, jako to:
ocet ołowiany, acetum lythargyri,
woda wawrzynośliwu, aqua laurocerasi,
zielę wilczéj jagody, z jego częściami i preparatami, herba belladonnae,
sawina, frondes sabinae,
żywica euforbii z proszkiem, gummiguttae,
wyciąg z konitrudu, extractum gratiolae,
wyciąg blekotu (lulku) extractum hyoscyami,
wymocz z opium, opium
wyciąg tondery, extractum stramonii,
rozczyn merkuryalny, liquor mercurialis,
rozczyn amonii żrącéj, amonia pura liquida,
oléj lotny liści brzoskwiniowych, oleum fol. persic.,
oléj sawiny, oleum sabinae,
niedokwas merkuryuszu amoniakalny, oxydulum hydrarg. ammoniae,

Moskatis schwarzes Quecksilber-Oxydul, Oxydulum hydrarg. nigr. Moscati,

Rothes Quecksilber-Oxyd, Oxydum hydrarg. rubrum,

Grünspan-Sauerhonig, Oxymel aeruginis,

Brechweinstein, Tartarus lixivae stibiatus,

Spanische Fliegentinktur, Tinctura cantharidum.

II. Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 24. Jänner 1839 Z. 1854, kundgemacht mit der Gubernial-Zirkular-Verordnung vom 28. März 1839 Z. 14760 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1839, Nr. 52, Seite 218), womit die neu geordnete Übersichts-Tabelle der giftigen Präparate und Materialien, welche nur von den besonders hiezu berechtigten Handelsleuten und Apothekern geführt und verkauft werden dürfen, mit dem Auftrage mitgetheilt wird, sowohl die Magistrate und die Sanitätsbeamten, denen die Überwachung der diesfälligen Vorschriften obliegt, als auch das Apotheken-Gremium und die einzelnen zum Gifthandel besonders befugten Handelsleute damit zu betheilen, und dieselben mit dem Beisatze zur genauen Darnachachtung anzuweisen, daß die in der ersten Kategorie aufgezählten giftartigen Farben nur in versiegelten Päckchen von wenigstens zwei Loth im Gewichte, und nur unter genauer Beobachtung der für den Giftverkauf bestehenden allgemeinen Vorschriften verkauft werden dürfen.

Uibersicht

der giftigen Materialien und Präparate nach den Kategorien, nach welchen solche von den besonders dazu befugten Handelsleuten (und von den Apothekern) geführt und verkauft werden dürfen.

I. Kategorie.

Giftige Materialien und Präparate, welche wegen ihrer technischen Anwendung von den zum Giftverkaufe befugten Handelsleuten oder den zu ihrer Bereitung befugten chemischen Fabrikanten, aber von beiden nur an Parteien, welche derselben zu ihrem Gewerbe bedürfen, und immer nur unter den, für den Gifthandel bestehenden gesetzlichen Vorschriften verkauft werden dürfen:

1. Arsenik als Metall, seine Oxyde und Säuren, so wie die daraus entstehenden Salze und alle natürlichen und künstlichen Verbindungen desselben, von was immer für einer Art, sie mögen unter irgend einem der folgenden oder unter einem andern Namen vorkommen, als:

a) weißer Arsenik,
b) Arsenikglas,
c) Arsenikblumen,
d) Giftmehl,
e) Hüttenrauch,
f) Arsenige Säure,
g) Arseniksäure,

niedokwas merkuryuszu czarny moskatego. oxydulum hydrarg. nigr. moscati,
niedokwas merkuryuszu czerwony, oxydum hydrarg. rubrum,
miodek kwaśny miedziany, oxymel aeruginis.
emetyk, tartarus lixivae stibiatus.
wymocz z kantarydów, tinctura cantharidum.

II. Dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 24 Stycznia 1839 Nr. 1854, ogłoszony okólnikiem C. K. Gubernium galicyjskiego z dnia 28 Marca 1839 Nr. 14760 (zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1839, Nr. 52. str. 218), którym nowo uporządkowany przegląd trujących preparatów i materyałów, tylko przez upoważnionych do tego szczegółowo kupców i aptékarzy sprowadzanych i przedawanych być mogących, z tym nakazem przesłany został, aby Magistraty i urzędnicy zdrowia, którzy odnośne rozporządzenia dozorować winni, również gremia aptékarskie i wszyscy do sprzedaży trucizn szczegółowo upoważnieni kupcy témże obdzieleni byli, niemniéj ciż wszyscy do przestrzegania tych przepisów z tym dodatkiem napomnieni zostali, że te w pierwszéj kategoryi wyliczone trujące farby, tylko w opieczętowanych paczkach najmniéj wagi dwu łutów, i tylko przy dokładném przestrzeganiu przepisów pod względem sprzedaży trucizn istniejących, sprzedawane być mogą.

Przegląd

trujących materyałów i preparatów podług kategoryi, według których one przez upoważnionych szczegółowo kupców (i aptekarzy) sprowadzane i przedawane być mogą.

Kategoryja I.

Trujące materyały i preparaty, które dla ich technicznego użytku przez upoważnionych do sprzedaży trucizn kupców albo do ich wyrabiania upoważnionych chemicznych fabrykantów sprzedawane być mogą, jednakże tylko stronom które je do swego rzemiosła potrzebują, i zawsze z zastósowaniem przepisów co do handlu truciznami istniejących:

1. Arszenik jako metal, niedokwasy, kwasy i sole z niego powstałe, i wszystkie naturalne i sztuczne połączenia onego, jakiegobądź gatunku i jakiéjbądź nazwy, jako to:

a) arszenik biały,
b) arszenik topiony,
c) niedokwas arszeniku,
d) mąka z arszeniku,
e) niedokwas szary arszeniku,
f) podkwas arszeniku,
g) kwas arszenikowy,

h) Fixirter Arsenik, Arsenicum fixum,
i) Arsenikſaures Kali,
k) Arsenikſaures Natron,
l) Arsenikſaurer Ammoniak,
m) Arsenikſaurer Kalk,
n) Pharmakolith (Giftſtein),
o) Arsenikſaures Kupfer,
p) Scheeliſches Grün,
q) Mitisgrün,
r) Wienergrün und alle Benennungen, unter welchen dieſe Farbe vorkömmt,
s) Dinglers Reſerwage,
t) Schwefelarſenik,
u) Operment,
v) Rauſchgelb,
w) Sandarak,
x) Realgar,
y) Rother Arſenik,
z) Rubin-Arſenik.

2. Queckſilber-Chlorid oder ätzendes ſalzſaures Queckſilber:
a) Aetzſublimat oder ätzendes Queckſilber, Mercurius sublimatus corrosivus, Hydrargyrum muriaticum oxydatum,
b) Salzſaures Queckſilber-Oxyd.

3. Rothes Queckſilber-Oxyd, Mercurius praecipitatus ruber.
4. Salpeterſaures Queckſilber, Nitras hydrargyri.
5. Mineraliſcher Turbich, Turpetum minerale, Subsulfas hydrargyri.
6. Antimon-Chlorid, Spießglanzbutter, Butyrum antimonii, Murias Stibii.
7. Phosphor.
8. Salzſaures Goldoxyd mit oder ohne Natron.
9. Knallgold u. dgl.
10. Höllenſtein, Nitras argenti fusus.
11. Spießglanz-Safran, Crocus antimonii.
12. Weißer Präzipitat, Mercurius praecipitatus albus.
13. Ammoniakhältiges ſchwefelſaures Kupfer, Cuprum ammoniacale.
14. Künſtlicher Zinkvitriol, Vitriolum Zinci artificiale.
15. Hydrojodſaures Kali und alle übrigen Jodpräparate, mit Ausnahme des Jodzinnobers.
16. Blauſäure, Acidum hydrocyanicum.
17. Alle, Blauſäure enthaltenden ätheriſchen Oele und Wäſſer:
a) von Kirſchlorbeer, Laurocerasus,

h) arsenicum fixum,
i) arszenias potażu,
k) arszenias sody,
l) arszenias amoniaku,
m) arszenias wapna,
n) farmakolit,
o) arszenias miedzi,
p) farba zielona Szelego,
q) farba zielona Mitisa,
r) farba zielona wiédeńska pod jakąkolwiek nazwą,
s) Dinglera reservatum,
t) siarczyk arszeniku,
u) złotokost,
v) arszenik żółty,
w) gumi sandarak,
x) arszenik żółty (realgar),
y) arszenik czerwony,
z) arszenik koloru rubinowego.

2. Nadchlorek żywego srébra, czyli sublimat,

a) sublimat czyli nadchlorek żywego srébra (mercurius sublimatus corrosivus, hydrargyrum mariaticum oxydatum),
b) chlorek żywego srébra.

3. Niedokwas żywego srébra czerwony (mercurius praecipitatus ruber).
4. Saletran żywego srébra, (nitras hydrargyri),
5. Podsiarczan żywego srébra (Turpetum minerale, subsulfur hydrargyri).
6. Chlorek antymonu (butirum antimonii, murias stibii),
7. Fosfor,
8. Chlorek złota sam albo z sodą,
9. Złoto trzaskające i t. p.
10. Saletran srébra (nitras argenti fusus).
11. Niedokwas antymonu (Crocus antimonii).
12. Żywe srébro precipitowane białe (mercurius praecipitatus albus).
13. Siarkan miedzi z amonium (cuprum ammoniacale).
14. Siarkan cynku chemicznie przysposobiony (vitriolum zinci artificiale).
15. Wszelkie jody, wyjąwszy cynober z jodu,

16. Kwas wodosiny (Acidum hydrocyanicum).
17. Wszelkie oleje i wody zawierające w sobie kwas wodosiny:

a) woda z wawrzyno-śliwu (Laurocerasus),

b) von bittern Mandeln,
c) von Pfirsichkörnern und Pfirsichblättern,
d) von Kirschkörnern u. dgl.

18. Giftige Alkaloiden, als:

a) Morphin,
b) Strychnin,
c) Veratrin,
d) Pikrotoxin,
e) Hyoszìamin,
f) Emetin u. s. w., und die daraus bereiteten Salze.

19. Lerchenschwamm, Agaricus albus.
20. Kokulskörner, Fischkörner, Coculi indici.

II. Kategorie.

Giftige Materialien und Präparate, welche, da sie ausschließend nur zum Arzneigebrauche dienen, von den Kaufleuten auch nur an Kaufleute und Apotheker, aber an keine andere Partei verkauft werden dürfen.

A. Giftige inländische Pflanzen, welche schon in dem für Kräuterhändler erlassenen Zirkulare vom 2. Oktober 1813 enthalten sind, nemlich:

1. Mohnsamenkapseln, Capsulae papav. somniferi,
2. Schwarzer Nachtschatten, Solanum nigrum,
3. Bittersüßstengel, Caules dulcamarae,
4. Stechapfel, Datura stramonium,
5. Schwarzes Bilsenkraut, Hyoscyamus niger,
6. Weißes Bilsenkraut, Hyoscyamus albus,
7. Tollkorn, Lolium temulentum,
8. Erven, Ervum Ervilia,
9. Unechter Gänsefuß, Chenopodium hybrydum,
10. Wilder Lattich, Lactuca scariola,
11. Giftiger Lattich, Lactuca virosa,
12. Kirschlorberblätter, Prunus laurocerasus,
13. Einber, Pavis quadrifolia,
14. Tollkirsche, Atropa Belladona,
15. Rother Fingerhut, Digitalis purpurea,
16. Wilder Kälberkropf, Chaerophyllum sylvestre,
17. Berauschender Kälberkropf, Chaerophyllum temulum,
18. Gleiße, Aethusa cynapium,
19. Breitblättriger Wassermerk, Sium latifolium,
20. Schmalblättriger Wassermerk, Sium angustifolium,

b) z migdałów gorzkich,
c) z pestek i liścia brzoskwiniowego,
d) z pestek wiśniowych i t. p.
18. Alkaloidy trujące jako to:
a) morfin,
b) strychnin,
c) weratryn,
d) pikrotoksyn,
e) hyoscyamin,
f) emetyn, i t. p. sole z nich wyrobione.
19. Hubka z modrzewia (agaricus albus).
20. Jagódki indyjskie (coculi indici).

Kategoryja II.

Materyały i preparaty, których z powodu, iż wyłącznie do lekarstw służą, kupcy nikomu tylko kupcom i aptekarzom sprzedawać mogą.

A. Trujące rośliny krajowe zawarte w okólniku z dnia 2 Października 1813 dla handlujących ziołami wydanych, jako to:

1. makówki, capsulae papav. somniferi,
2. psianka pospolita, solanum nigrum,
3. łodygi psianki słodkogorzy, caules dulcamarae,
4. bielun dziędzierzawa, datura stramonium,
5. bielun blekot, hyoscyamus niger,
6. blekot roczny, hyoscyamus albus,
7. kąkol roczny, lolium temulentum,
8. gęsia wyka, ervum ervilia,
9. gęsia stopa nieprawdziwa, chenopodium hybridum,
10. sałata polna, lactuca scariola,
11. sałata jadowita, lactuca virosa,
12. wawrzyno-śliw, prunus laurocerasus,
13. czworolist, paris quadrifolia,
14. pokrzyk, wilcze jagody, atropa belladonna,
15. naparstnica purpurowa, digitalis purpurea,
16. blekot leśny, chaerophylum sylvestre,
17. blekotek zwisły, chaerophylum temulum,
18. szaleń, aethusa cynapium,
19. marek szerokoliściowy, sium latifolium,
20. marek wązkoliściowy, sium angustifolium,

21. Wasserschierling, Cicuta virosa,
22. Gefleckter Schierling, Conium maculatum,
23. Wilder Rosmarin, Ledum palustre,
24. Ausdauerndes Biegelkraut, Mercurialis perennis,
25. Zaunrübe, Bryonia alba,
26, Rothbeerige Zaunrübe, Bryonia dioica,
27. Zeitlose, Colchicum autumnale,
28. Bleiwurz, Zahnwurz, Plumbago Europaea,
29. Hundwurzel, Cinanchum erectum,
30. Schweinsbrod, Cyclamen Europaeum,
31. Wassernabelkraut, Hydrocotyle vulgaris,
32. Safrangelbe Rebendolde, Oenanthe crocata,
33. Gemeines Froschkraut, Alisma plantago,
34. Gemeine Waldrebe, Clematis vitalba,
35. Blaue Waldrebe, Clematis integrifolia,
36. Scharfe Waldrebe, Brennkraut, Clematis flammula,
37. Gerade Waldrebe, Clematis erecta,
38. Wolfskraut, gemeine Osterluzei, Aristolochia clematitis,
39. Gemeine Küchenschelle, Anemone pulsatilla,
40. Schwärzliche Küchenschelle, Anemone pratensis,
41. Waldanemone, Anemone nemorosa,
42. Schwarze Nießwurzel, Helleborus niger,
43. Grüne Nießwurzel, Helleborus viridis,
44. Stinkende Nießwurzel, Helleborus foetidus,
45. Weiße Nießwurzel, Veratrum album,
46. Dotterblume, Caltha palustris,
47. Sturmhut, Aconitum, alle Arten desselben,
48. Gemeiner Kellerhals oder Seidelbast, Daphne Mezereum,
49. Italienischer Seidelbast, Daphne Thylmelaea,
50. Immergrüner Kellerhals, Daphne Laureola,
51. Gemeine Zehrwurz, Arum maculatum,
52. Wolfsmilch, Euphorbia, alle Arten desselben,
53. Hahnenfuß, Ranunculus, alle Arten desselben,
54. Ackerretig, Raphanus, Raphanistrum,
55. Gottesgnadenkraut, Gratiola,
56. Haselwurz, Asarum Europaeum,
57. Die Rinde und Sprossen des Hollunders, Cortex interna et turiones sambuci,
58. Wolferlei, Arnica montana,
59. Sebenbaum, Sabina,

21. szaleń jadowity, cicuta virosa,
22. świnia wesz, conium maculatum,
23. bagno świnie, ledum palustre,
24. szczyn trwały, mercurialis perennis,
25. przestęp zwyczajny, bryonia alba,
26. przestęp z czerwonemi jagódkami, bryonia dioica,
27. rozsiad, colchicum autumnale,
28. babie zęby, plumbago europea,
29. piekielne ziele, cynanchum erectum,
30. świni chléb, cyclamen europeum,
31. pępownik, hydrocotyle vulgaris,
32. gałucha, oenanthe crocata,
33. żabieniec, alisma plantago,
34. powój pospolity, clematis vitalba,
35. powój niebieski, clematis integrifolia,
36. pryszczeniec, clematis flammula,
37. powój motyli, clematis erecta,
38. kokornak powojowy, aristolochia clematilis,
39. czarne ziele, zawilec, anemone pulsatilla,
40. zawilec łąkowy, anemone pratensis,
41. zawilec leśny, anemone nemorosa,
42. ciemierzyca czarna, helleborus niger,
43. ciemierzyca zielona, helleborus viridis,
44. ciemierzyca tchnąca, helleborus foetidus,
45. ciemierzyca biała, veratrum album,
46. majówka błotna, caltha palustris,
47. tojad, aconitum, wszelkie gatunki,
48. prześlągwa, wilcze łyko, daphne mezereum,
49. kora z prześlągwy włoskiéj, daphne thylmelaea,
50. promocyja, wilcze łyko, bobkowy wieniec, daphne laureola,
51. czerwieniec, arum maculatum,
52. sporysz mléczny, euforbia, wszelkie gatunki,
53. sporysz mléczny, jaskier, ranunculus, wszelkie gatunki,
54. rzodkiew łopucha, raphanus, raphanistrum,
55. konitrud, gratiola,
56. kopytnik, asarum europaeum,
57. kora i latorośle bzowe, cortex interna et turiones sambuci,
58. wronie oko, arnica montana,
59. sawina, sabina,

60. Wasserfenchel, Phellandrium aquaticum,
61. Schwarze Christwurzel, Veratrum nigrum,
62. Großes Schöllkraut, Chelidonium majus,
63. Wurzeln und Blätter des Giftsumach, Rhus radicans,
64. Eichenblättriger Giftsumach, Rhus toxicodendrum,
65. Wunderbaumkörner, Semina vicini.
66. Meerzwiebel, Scilla marina,
67. Mutterkorn, Secale cornutum,

B. Giftige ausländische Pflanzen.

1. Brechwurzel, Ipecacuanha.
2. Krähenaugen, Nux vomica,
3. Ignazinsbohne, Faba St. Ignatii, Igazur,
4. Koloquintenfrucht, Cucumis Colocynthis,
5. Jalappa Wurzel und Harz,
6. Croton, Figlium und Oel,
7. Aloe, alle Sorten,
8. Euphorbiumharz, Resina Euphorbii,
9. Skammoniumharz, Resina Scammonii,
10. Großrearinde, Cortex Geofreae, Surinamensis et Jamaicensis,
11. Sabadillensamen, Semina Sabadillae,
12. Läusesamen, Staphysagria,
13. Sibirische Schneerose, Rhododendron chrysantum et ferugineum,
14. Spigelia, Anthelmia et marilandica,
15. Mohnsaft, Opium.

C. Aus dem Thierreiche.

Kanthariden, Spanische Fliegen, Cantharides.

III. Kategorie.

Giftige Materialien und Präparate, welche, da ihre Bereitung und ihr Verkauf entweder ausschießend den Apothekern zusteht, oder solche nur eine Verwendung zur Vergiftung von Thieren, oder zu andern Mißbrauch haben, die Kaufleute gar nicht führen, und daher auch an Niemand verkaufen dürfen.

1. Arsenikerze, als:

a) Scherbenkobalt,

b) Fliegenstein,

c) Fliegengift, Mückengift, u. s. w., wobei noch zu bemerken ist, daß man sich zu hüten habe, daß unter der Benennung Kobalt und Kobalterz nicht falscher Scherbenkobalt oder Arsenikerz verkauft werde.

2. Augustarinde, die echte und falsche.

60. koper koński wodny, phellandrium aquaticum,
61. ciemierzyca czarna, veratrum nigrum,
62. glistnik, chelidonium majus,
63. korzeń i liście skąpii, rhus radicans.
64. skąpia jadowita, rhus toxicodendron,
65. ziarnka skoczka, semina vicini,
66. korzenie cebuli morskiéj, scilla marina.
67. sporysz, secale cornutum.

B) Trujące rośliny zagraniczne.

1. kocanki brazylijskie, ipecacuanha,
2. wronie oko, nux vomica,
3. bób S. Ignacego, faba St. Ignatii,
4. korb leśny, cucumi colocynthis,
5. korzeń i żywica z jalapy,
6. klekotka, kleszczowina i olej,
7. aloesu wszelkie gatunki,
8. żywica z mlecznika, resina euphorbii,
9. żywica z socznicy, resina scamonii,
10. kora z geofrei, cortex geofrea surinamensis et jamaicensis,
11. nasienie sabadyli, semina sabadillae,
12. gnidosz staphysagria,
13. róża sybirska, rododendron chrysanthum et ferugineum,
14. spigelia anthelmia et marilandica,
15. opium.

C. Z zwierząt.

Kantarydy, cantharides.

Kategorya III.

Trujące materyały i preparaty które ze względu, że wyrób i przedaż tychże wyłącznie aptekarzom zastrzeżono, lub téż że one nie służą jak tylko do trucia zwierząt albo jakiego innego nadużycia, u kupców znajdować się ani téż przez nich przedawane być nie mogą:

1. Kruszcze arszenikowe jakoto:

a) kobald,

b) trucizna na muchy;

c) trucizna na muchy, zwraca się uwagę by się mieć na ostrożności, ażeby pod nazwiskiem kobaltu i kruszczu kobaltowego nieprzedawano kobaltu nieprawdziwego i kruszczu arszenikowego.

2. Kora angustury, prawdziwa i fałszywa.

IV. Kategorie.

Giftige Materialien und Präparate, welche die Handlungsleute zwar verkaufen dürfen, ohne daß sie gehalten sind, die bei der Kategorie Nr. I. erwähnten, für den Gifthandel bestehenden Vorschriften bei selben zu beobachten, jedoch mit der Vorsicht, daß der Kleinverkauf nur an bekannte Personen Statt finde, bei deren Aufbewahrung sie ferners eine besondere Aufmerksamkeit verwenden müssen, um Verwechslungen und Vermischungen mit anderen Waaren zu vermeiden.

1. Rauchende Salpetersäure, Acidum nitri fumans, vel Acidum nitrico-nitrosum concentratum.
2. Scheidewasser, Aqua fortis, Acidum nitricum dilutum.
3. Konzentrirte Salpetersäure, Acidum nitricum concentratum.
4. Konzentrirte Schwefelsäure, Vitrioloel, Acidum sulfuricum concentratum, Oleum vitrioli.
5. Konzentrirte Salzsäure, Acidum muriaticum concentratum.
6. Sauerkleesäure, Kleesäure, Zuckersäure, Oxalsäure, Acidum oxalicum.
7. Aetzstein, Lapis causticus, kali purum.
8. Bleiglätte.
9. Mennig.
10. Bleiweis.
11. Bleizucker, Saccharum saturni.
12. Bleigelb, Masicot.
13. Kasselergelb.
14. Englischgelb.
15. Neapelgelb.
16. Chromgelb.
17. Schwefelsaures Kupfer oder Kupfervitriol.
18. Französischer Grünspan.
19. Destillirter oder krystallisirter Grünspann.
20. Zinkvitriol oder weißer Galizenstein, Sulfas Zinci artificialis.
21. Wißmuthweiß, Magisterium Bismuthi.
22. Salzsaures Zinn in allen Formen.
23. Jod.
24. Jod-Zinnober.
25. Gummigut.
26. Zinkoxyd, Flores Zinci.
27. Brechweinstein, (Tartarus emeticus vel stibiatus, tartarus lixivae et stibii).
28. Mineralischer Kermes, Kermes minerale.
29. Goldschwefel, Sulfur auratum antimonii.
30. Hydrojodin, saures Kali.

Kategorya IV.

Trujące materyały i preparaty, których sprzedaż wprawdzie kupcom i to bez obowiązku zachowania w kategoryi I wzmiankowanych prawomocnych przepisów o handlu truciznami jest dozwolona, jednakże z tą ostrożnością, ażeby je w małéj ilości przedawali tylko osobom znanym, niemniéj na przechowywanie tychże szczególniéj uważali, dla zapobieżenia przemiany i zmięszania z innemi towarami.

1. Kwas saletrowy dymiący, acidum nitri fumans. vel acidum nitrico-nitrosum concentratum,
2. Kwas saletrowy rozcieńczony, aqua fortis, acidum nitricum dilutum,
3. Kwas saletrowy skoncentrowany acidum nitricum concentratum,
4. Kwas siarczany skoncentrowany, acidum sulfuricum concentratum, oleum vitrioli,
5. Kwas solny skoncentrowany, oleum muriaticum concentratum,
6. Kwas szczawiowy, acidum oxalicum,
7. Potaź czysty gryzący, lapis causticus, kali purum,
8. Niedokwas ołowiu,
9. Minium,
10. Blejwas,
11. Octan ołowiu, saccharum saturni,
12. Niedokwas ołowiu żółty, masicot,
13. Farba żółta z ołowiu kaselska,
14. Farba żółta z ołowiu angielska,
15. Farba żółta z ołowiu neapolitańska,
16. Farba żółta z chromu,
17. Siarkan miedzi,
18. Octan miedzi,
19. Octan miedzi krystaliczny,
20. Siarkan cynku, sulfas zinci artificialis,
21. Niedokwas bismutu biały: magisterium bismuthi,
22. Chlorek z cyny w różnych formach,
23. Jod,
24. Cynober z jodu,
25. Gumiguta,
26. Niedokwas cynku, flores zinci,
27. Winian potażu i antymonu, tartarus emeticus vel stibiatus, tartras lixivae et stibii,
28. Kiermes, kermes minerale,
29. Siarka złota, sulfur auratum antimonii,
30. Jodek potażu.

III. Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 15. Mai 1841 Z. 44117, kundgemacht mit der Gubernial-Verordnung vom 30. Juni 1841 Z. 42057 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1841, Nr. 106, Seite 274), in Ansehung der Verpackung und Versendung der Giftkörper.

Bei den hohen Orts erhobenen, durch Erfahrung gerechtfertigten Bedenken gegen die mit dem hohen Hofdekrete vom 20. Mai 1840 Z. 13562 vorgezeichnete und mit der Gubernial-Verordnung vom 2. Juli 1840 Z. 39814 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1840, Nr. 101, Seite 274) bekannt gemachte Art und Weise, wie die Giftkörper in größeren Quantitäten verpackt und versendet werden sollen, fand sich die hohe Hofkanzlei bestimmt, es von dieser Vorschrift abkommen zu lassen; dagegen aber diesfalls zur künftigen Befolgung Nachstehendes zu verordnen:

Zur Verpackung der Giftkörper in grösseren Quantitäten sind statt der bisher angeordneten Fäßchen, von nun an eingezapfte Kisten ohne Beschränkung auf ein bestimmtes Gewicht zu nehmen, welche innen mit starkem Papiere zu verkleben sind; die Giftkörper sind in Papier gehüllt darinne einzulegen; die vollen Kisten aber wieder mit Papier genau zu verkleben; dann ist ein gut passender Deckel wie ein Schieber einzufügen, und mit Pech allenfalls unter Zusetzung etwas dicken Terpentins, verinnen zu lassen.

Auf eine solche Kiste ist „Gift" zu schreiben, und dieselbe ist in eine zweite größere, ebenfalls eingezapfte, hinlänglich starke Kiste zu setzen, worauf der Deckel zu befestigen, zwei Reifen darüber anzulegen, und keine Aufschrift, die auf Gift hinweiset, anzubringen ist.

Diese hohe Vorschrift haben die k. k. Kreisämter sogleich zu verlautbaren, und ihren genauen Vollzug strenge zu überwachen, wobei bemerkt wird, daß die k. k. Zollämter auch von dieser Anordnung mittelst ihren vorgesetzten Stellen zur gleichmäßigen Uiberwachung in die Kenntniß gesetzt werden.

IV. Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 29. Juli 1841, kundgemacht mit der Gubernial-Verordnung vom 1. September 1841 Z. 56586 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1841, Nr. 158, Seite 356), gestattet mit Hinweisung auf die bei dem Giftverkaufe zu beobachtenden gesetzlichen Vorsichten den Material-Waarenhändlern den Verkauf des Fliegensteines und des Scherbenkobaltes.

§. 13.

Das über die Allerhöchste Entschließung Seiner k. k. Majestät vom 7. Oktober 1847 erfolgte hohe Hofkanzlei-Dekret vom 10. Oktober 1847 Z. 34830, kundgemacht mit dem Gubernial-Kreisschreiben vom 15. November 1847 Z. 75707 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1847, Nr. 173, Seite 450), womit die Bedingungen der Bereitung und des Verkaufes der Aetherarten und der Anwendung der Aetherdämpfe mittelst des Einathmens festgesetzt werden.

Zur Beseitigung von Mißbräuchen durch Betäubung mit Schwefeläther, und andern Aethergattungen (Naphten) werden nachstehende Bestimmungen festgesetzt:

III. Dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 15 Maja 1841 N. 44117, ogłoszony rozporządzeniem gubernialném z d. 30 Czerwca 1841 N. 42057 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1841, N. 106. str. 274) co do pakowania i przesyłania trucizn.

Wysoka C. K. Nadworna Kancelarya wziąwszy na uwagę wykryte i doświadczeniem sprawdzone obawy względem sposobu pakowania i przesyłania trucizn w większych ilościach, dekretem Nadwornym z d. 20 Maja 1840 N. 13562 przepisanego, a rozporządzeniem gubernialném z dnia 2 Lipca 1840 N. 39814 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1840, N. 101, str. 274) ogłoszonego, spowodowaną została odstąpić od tego przepisu, natomiast zaś dla przyszłego zachowania się rozporządzić co następuje:

Do zapakowania trucizn w większych ilościach należy zamiast nakazanych dotąd baryłek, brać odtąd skrzynki fugowane, do pewnéj wagi nieograniczone, które zawsze mocnym papiérem oblkléjać należy, trucizny mają być włożone w papiér obwinięte, napełnione zaś skrzynki znowu papiérem szczelnie okléjone być winny; potém przykrywa dobrze przystająca nakształt zasuwy włożoną, i smolą z dodatkiém nieco gęstéj terpentyny zalaną być winna.

Na takiéj skrzynce „trucizna" napisać, i tę skrzynkę w drugą, większą także fugowaną i dostatecznie mocną włożyć należy, potém pokrywa przybitą i dwiema obręczami opasaną być ma, nie dając żadnego wskazującego napisu, że to jest trucizna.

Wysoki przepis ten C. K. urzędy obwodowe natychmiast obwieścić i nad ścisłém zachowaniem tegoż starannie czuwać mają, przyczém wiadomo się czyni, że także urzędy cłowe o tém rozporządzeniu przez przełożone swe władze dla czuwania nad wykonaniem tego przepisu uwiadomione zostają.

IV Dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 29 Lipca 1841, ogłoszony rozporządzeniem gubernialném z d. 1 Września 1841 N. 56586 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1841, N. 158, str. 356) pozwala odnośnie do zachować się mających przepisowych ostrożności przy sprzedawaniu trucizn, kupcom towarów materyałowych sprzedaż trucizny na muchy i kobaltu.

§. 13.

W skutek Najwyższego Postanowienia Jego C. K. Mości z d. 7 Października 1847 zapadły dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 10 Października 1847 N. 34830, ogłoszony okólnikiem gubernialnym z d. 15 Listopada 1847 N. 75707 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1847, N. 173, str. 450) którym warunki co do wyrobu i sprzedaży eterów i użycia eteru przez oddech ustanowione zostały.

Wcelu zapobieżenia nadużyciom przez wprawianie w otrętwienie eterem siarkowym i innemi rodzajami eteru (naftami) wydaje się następujące postanowienia:

1. Nicht nur der Schwäfeläther, sondern alle bisher bekannten Aetherarten, namentlich der Schwefeläther, Essigäther, Salpeteräther, in soferne diese Aetherarten oder Naphten in Künsten und Gewerben vielfältig zu technischen Zwecken verwendet werden, sind für wirklich betäubende Gifte zu erklären, und in der mit dem h. Hofkanzlei-Dekrete vom 24. Jänner 1839 Z. 1854 herabgelangten, mit der Gubernial-Verordnung vom 28. März 1839 Z. 14762 galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1839, Nr. 52, Seite 218 bekannt gemachten Übersicht der giftigen Materialien und Präparate, der ersten Kategorie der Giftstoffe einzureihen; auch ist ihre Erzeugung an eine spezielle Befugniß, ihre Verwahrung, ihr Verkauf und technischer Gebrauch an alle für den Gifthandel bestehenden Vorsichten zu binden.

2. Alle Aetherarten sind in der Arznei-Taxe mit dem Kreuzzeichen zu markiren, ihre Aufbewahrung unter besonderer Sperre anzuordnen, die Dispensazion derselben in den Apotheken mit gänzlichem Ausschlusse des freien Handverkaufes auf die schriftliche Ordinazion der zur Praxis berechtigten Aerzte, Wundärzte und Thierärzte zu beschränken.

3. Ist die Anwendung der Aetherdünste aller Art mittelst des Einathmens ausschließend nur allein zu medizinisch-chirurgischen, thierärztlichen und geburtshilflichen Zwecken, und nur über ärztliche, wundärztliche oder thierärztliche Verordnung, unter persönlicher Aufsicht und Leitung des Ordinarius zu gestatten, den Hebammen aber solche bei schwerer Strafe zu verbieten, und selbst den zur Praxis berechtigten Aerzten und Wundärzten einzuschärfen, das frägliche Mittel nicht bei zu jugendlichen Individuen zu gebrauchen.

4. Alles, keinen Heilzweck bezielende und nur auf Befriedigung der Neugierde abgesehene Experimentiren an Menschen mit Aetherdämpfen ist für Jedermann, selbst für Aerzte und Wundärzte strenge zu untersagen.

5. Die Anfertigung und der Verkauf von Apparaten, welche eigends zur Einathmung der Aetherdämpfe bestimmt und eingerichtet sind, da durch solche die Anwendung jener gefährlichen Präparate sehr erleichtert wird; ist ausschließlich nur den chirurgischen Instrumentenmachern und Bandagisten mit der Bedingung vorzubehalten, daß sie solche an Niemand Andern, als ihnen wohlbekannte Aerzte und Wundärzte zu verabfolgen, und darüber eine Vormerkung zu führen haben.

6. Sind die öffentlichen Ankündigungen und Anpreisungen der diesfälligen Einathmungsapparate, und die Schaustellung derselben in Auslagskästen nicht zu dulden. Endlich

7. Ist die Uibertretung dieser Vorschriften, in soferne diesfalls nicht schon in dem II. Theile des Strafgesetzes vorgesehen ist, mit angemessener Geld- oder Arreststrafe zu belegen.

§. 14.

Das über Allerhöchste Entschließung Seiner k. k. Majestät vom 27. Hornung 1834 erfolgte hohe Hofkanzlei-Dekret vom 9. März 1834 Z. 5843, kundgemacht mit der Gu-

1. Nie tylko eter siarkowy, lecz wszystkie dotychczas znane gatunki eteru, mianowicie eter siarkowy, octowy, saletrowy, o ile te rodzaje eteru czyli nafty służą w kunsztach i przemyśle wielorako do celów technicznych, za rzeczywiste trucizny wprawiające w otrętwienie uznane, i w przeglądzie trucizn, dekretem Nadwornéj Kancelaryi z d. 24 Stycznia 1839 r. L. 1854 udzielonym, a Rozporządzeniem Gubernialném z d. 28 Marca 1839 L. 14762 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1839, N. 52, str. 218) ogłoszoném, w piérwszéj kategoryi trucizn umieszczone być mają, również wyrabianie tychże ma zależeć od osobnego do tego upoważnienia, przechowanie zaś, sprzedaż i techniczne użycie tychże, wszystkim o handlu truciznami istniejącym przepisom podpada.

2. Wszystkie etery w taksie lekarstw krzyżykiem oznaczone być mają, przechowywanie tychże pod osobnym kluczem zarządzone, a dyspenzacya od nich w aptekach, uchylając całkiem wolną sprzedaż, na pisemną ordynacyą upoważnionych do praktyki lekarzy, chirurgów i lekarzy zwierząt ograniczoną być winna.

3. Użycia wszelkich eterów przez oddech można dozwolić jedynie do celów lekarsko-chirurgicznych, konowalskich i położniczych, i to tylko za ordynacyą lekarza, chirurga lub konowała, pod osobistym dozorem i kierunkiem ordynaryusza, akuszerom zaś zakazać pod surową karą, a nawet lekarzom i chirurgom do praktyki upoważnionym surowo zalecić, aby wzmiankowanego środka nie używali do léczenia osób młodocianych.

4. Wszelkie, celu uleczenia niemające i tylko do zaspokojenia ciekawości zamierzające doświadczanie eteru na ludziach, wszystkim surowo zakazać należy, nawet lékarzom i chirurgom.

5. Sporządzanie i sprzedaż aparatów, przeznaczonych i urządznoych umyślnie do wziewania eteru ma być ze względu iż zapomocą tychże, używanie tych niebezpiecznych preparatów bardzo się ułatwia, wyłącznie rękodzielnikom narzędzi chirurgicznych i bandażystom z tym warunkiem zastrzeżone, aby ich niewydawali nikomu innemu. jak tylko znanym sobie dobrze lékarzom i chirurgom, i prowadzili spis tego wydawania.

6. Nie powinno się pozwalać publicznego ogłoszenia i zachwalania takich aparatów, ani téż wystawiania onych na pokaz w szafach sklepowych zewnętrznych. Nakoniec należy

7. Przekroczenia niniejszych przepisów, o ile w drugiéj części ustawy karnéj w tym względzie nie postanowiono, karać stósowną karą pieniężną lub aresztem.

§. 14.

Zapadły w skutek Najwyższego Postanowienia Jego C. K. Mości z dnia 27 Lutego 1834 dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 9 Marca 1834 L.

bernial-Verordnung vom 9. April 1834 Z. 19161 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1834, Nr. 54, Seite 178), über das allgemeine Verbot der Einfuhr der Struve'schen künstlichen Mineral-Wässer, welches den Apothekern, Materialwaarenhändlern und Gewürzkrämmern zur genauesten Darnachachtung bekannt zu machen ist.

§. 15.

Das über Allerhöchste Entschließung Seiner k. k. Majestät vom 2. November 1847 erfolgte hohe Hofkanzlei-Dekret vom 4. November 1847 Z. 37869, kundgemacht mit der Gubernial-Verordnung vom 16. Dezember 1847 Z. 86677 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1847, Nr. 180, Seite 462), betreffend die Aufhebung des Verbotes der Erzeugung künstlicher Mineralwässer.

Seine k. k. Majestät haben zu gestatten geruhet, daß es von dem, mit der Allerhöchsten Entschließung vom 22., Hofkanzlei-Dekret vom 29. Dezember 1832 Z. 30039, (Gubernial-Verordnung vom 24. Jänner 1833 Z. 3884, galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1833, Nr. 10, Seite 24), ausgesprochenen Verbote der Erzeugung künstlicher Mineralwässer gegen dem abzukommen habe, daß die Bereitung und Erzeugung der künstlichen Mineralwässer nur mit Bewilligung der Behörden, und unter Leitung eines geprüften Chemikers oder Pharmazeuten geschehen dürfe, und daß über die Echtheit und Güte dieser künstlichen Mineralwässer durch die Behörden und berufenen Sanitäts-Individuen die genaue Aufsicht geführt werde.

II. Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 26. Jänner 1848 Z. $\frac{1332}{85}$, kundgemacht mit der Gubernial-Verordnung vom 13. Hornung 1848 Z. 12111 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1848, Nr. 11, Seite 50), betreffend das Verbot, einem künstlich bereiteten Mineralwasser die Benennung eines bestehenden natürlichen Mineralwassers zu geben.

Seine k. k. Majestät haben aus Anlaß eines einzelnen Falles mit Allerhöchster Entschließung vom 7. Jänner 1834 zu befehlen geruht, es sei allen Bereitern künstlicher Mineralwässer strenge und bei Verlust des Befugnisses verboten, einem künstlich bereiteten Mineralwasser die Benennung eines bestehenden natürlichen Mineralwassers, z. B. künstliches Eger-, Selter-, &c. Mineralwasser zu geben, sondern die künstlichen Mineralwässer seien nach dem Gehalte ihrer fixen Bestandtheile, als: künstliches Mineralwasser mit Soda, mit Eisen, mit Bittersalz u. s. w. zu benennen, anzukündigen und zu verkaufen.

§. 16.

Die Gubernial-Verordnung vom 9. April 1844 Z. 13603 (galizische Provinzial-Gesetzsammlung, Jahrgang 1844, Nr. 54, Seite 132), betreffend die Warnung gegen das Abbrennen des Rothlaufes.

Aus Anlaß der vorgekommenen Anzeige, daß in dem Lemberger allgemeinen Krankenhause schon häufig Krankheitsfälle beobachtet wurden, in denen durch das dem Land-

5843, ogłoszony rozporządzeniem Gubernialném z dnia 9 Kwietnia 1834 L. 19161 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1834. Nr. 54, stron. 178), co do ogólnego zakazu wprowadzania sztucznych wód mineralnych Struwego, któren aptekarzom, kupcom materyałów i kupcom korzennym, dla dokładnego zastósowania się ma być ogłoszony.

§. 15.

Zapadły w skutek Najwyższego Postanowienia Jego C. K. Mości, z dnia 2 Listopada 1847 dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 4 Listopada 1847, L. 37869, ogłoszony rozporządzeniem Gubernialném z dnia 16 Grudnia 1847, L. 86677 (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1847, Nr. 180, stron. 462), co do uchylenia zakazu wyrabiania sztucznych wód mineralnych.

Jego Cesarsko Królewska Mość zezwolić raczył, ażeby w skutek Najwyższego Postanowienia z dnia 22, dekretem Nadwornéj Kancelaryi z dnia 29 Grudnia 1832, L. 30039, (rozporządzenie Gubernialne z dnia 24 Stycznia 1833, L. 3884, zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1833, Nr. 10, stron. 24), orzeczony zakaz wyrabiania sztucznych wód mineralnych pod tym warunkiem był uchylonym, że przysposabianie i wyrabianie sztucznych wód mineralnych tylko za pozwoleniem władz i pod kierunkiem examinowanego chemika lub farmaceuty miejsce mieć może, niemniéj ażeby co do prawdziwości i dobroci tychże sztucznych wód mineralnych, władze i powołani do tego urzędnicy zdrowia dokładny dozór prowadzili.

II. Dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 26 Stycznia 1848, L. $\frac{1332}{85}$, ogłoszony Gubernialném rozporządzeniem z dnia 13 Lutego 1848, L. 12111, (zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1848, Nr. 11, str. 50), co do zakazu nadawania sztucznie wyrobionéj wodzie mineralnéj, nazwy istniejącéj wody mineralnéj naturalnéj.

Jego Cesarsko Królewska Mość z powodu pojedynczego jednego wypadku Najwyższém Postanowieniem z dnia 7 Stycznia 1834 nakazać raczył, ażeby wszystkim sztuczne wody mineralne wyrabiającym, surowo i pod utratą upoważnienia zakazane było, nadawać sztucznie wyrobionéj wodzie mineralnéj nazwę jakiéj istniejącéj wody mineralnéj naturalnéj, np. sztuczna woda mineralna Egerska, Selterska i t. p., lecz natomiast sztuczne wody mineralne podług składu swych pierwiastków jako: sztuczne wody mineralne z sodą, z żelazem, z gorzką solą i t. p. nazywane, ogłoszone i sprzedawane być mają.

§. 16.

Rozporządzenie Gubernialne z dnia 9 Kwietnia 1844, L. 13603. (Zbiór ustaw prow. galicyj. rok 1844, Nr. 54, stron. 132), co do ostrzeżenia palenia róży.

Z powodu doniesienia, że w Lwowskim głównym szpitalu często już wypadki uważane były, w których przez zwyczajowe między ludem wiejskim tak zwane

volke übliche sogenannte Abbrennen des Rothlaufes ungewöhnliche, oft bis auf die unterliegenden Knochen eingedrungene Zerstörungen der betreffenden Weichgebilde veranlaßt wurden, wird das k. k. Kreisamt angewiesen, die Magisträte und Dominien, und durch diese und die Ortsseelsorger auch ihre Unterthanen und Einwohner auf die verderblichen Folgen dieses Heilversuches aufmerksam machen zu lassen, und sowohl durch diese Organe, als auch durch das hierzu aufzufordernde Sanitäts-Personale auf die möglichste Beseitigung dieses gefahrbringenden Vorganges thätig hinzuwirken.

§. 17.

Das hohe Hofkanzlei-Dekret vom 10. Juli 1815 Z. 11224, kundgemacht mit dem Gubernial-Kreisschreiben vom 4. August 1815 Z. 30068 (Pillerische Patenten-Sammlung, Jahrgang 1815, Nr. 35, Seite 112), betreffend die Warnung bei dem Gebrauche des Schwefels.

Bei einer in eigenen Materialisten-Gewölbern vorgenommenen Untersuchung ist arsenikhaltiger Schwefel vorgefunden worden. In dieser Hinsicht, und da der Schwefel außer dem Arsenik oft auch noch andere der Gesundheit schädliche Theile enthält, wird allgemein bekannt gemacht, daß der Schwefel, der gewöhnlich bei den Kaufläuten erhalten werden kann, zum inneren Arzeneigebrauche nicht zu verwenden, und daher zu diesem Zwecke nur vollkommen reiner Schwefel, und zwar aus den Apotheken zu erkaufen sei.

Damit aber auch für die Gesundheit jener Individuen gesorgt werde, welche den Schwefel zu ihrer Handarbeit benöthigen, so werden alle diejenigen, welche sich in diesem Falle befinden, ihres eigenen Vortheiles wegen hiermit angewiesen, selben vorläufig vom Arsenik zu reinigen.

Sämmtliche, hier ihrem Wortlaute nach aufgeführten Vorschriften erhalten für das Großherzogthum Krakau vom Tage dieser Kundmachung angefangen, ihre gesetzlich verbindende Kraft.

Mercandin m. p.

spalenie róży, niezwykłe, aż do kości dochodzące zniszczenie odnośnych części miękich spowodowane było, nakazuje się C. K. urzędowi obwodowemu, magistraty i dominia, a przez te i przez duchowieństwo miejscowe, ich poddanych i mieszkańców ostrzedz o zgubnych skutkach tegoż sposobu léczenia, niemniéj przez te organa jako téż przez wezwanie urzędników zdrowia, działać usilnie na usunięcie tego niebezpiecznego postępowania.

§. 17.

Dekret Wysokiéj Nadwornéj Kancelaryi z dnia 10 Lipca 1815, L. 11224, ogłoszony okólnikiem Gubernialnym z dnia 4 Sierpnia 1815, L. 30068. (Zbiór Patentów Pillera, rok 1815, Nr. 35, str. 112), co do ostrzeżenia przy użyciu siarki.

Przy poszukiwaniach w niektórych sklepach materyalistów znaleziono zawierającą arszenik siarkę.

W tym względzie podaje się do powszechnéj wiadomości, że siarka oprócz arszeniku także i inne zdrowiu szkodliwe części w sobie zawiéra, dla tego więc siarka którą zwykle u kupców dostać można, do wewnętrznego użycia nie powinna być używaną, lecz do tego tylko zupełnie czysta siarka kupiona w aptéce, użytą być winna.

Ażeby zaś i o zdrowie tychże osób staranie miano, którzy siarkę do swych robót ręcznych potrzebują, wszystkich więc tych dla ich własnéj korzyści się ostrzega, ażeby siarkę przedewszystkiém z arszeniku oczyścili.

Wszystkie, powyżéj dosłownie wymienione przepisy, w Wielkiém Księstwie Krakowskiém począwszy od dnia niniejszego ogłoszenia, prawnie obowiązującą moc wywiérają.

Mercandin m. p.